

**Corte vermaninghe aen alle christenen opt vonnisse oft advis,
met grooter wreetheit te wercke ghestelt teghen Heer
Anthonis van Stralen, Borgermeester van Antwerpen ...,
inhoudende tselve advijs, ende begrijpende een cleine
vercleeringe op elck punct vanden selven ..., eensamelick de
verantwoordinghe der gheenre die int selve advijs tonrechte
worden geblameert**

<https://hdl.handle.net/1874/9057>

sec
CORTÈ

4.9.905.

VERMANINGE

AEN ALLE CHRIS-
tenen opt vonnisse oft aduis, met
grooter vvreetheit te vvercke ghe-
stelt teghen Heer ANTHONIS
VAN STRALEN, Borgermee-
ster van Antwerpen ende Commis-
saris generael vanden Statē der Ne-
derlanden, inhoudende selue Ad-
uijs. Ende begriepende een cleine
vercleeringe op elck punct vanden
seluen, mitsgaders de oorsaken van
*den verdruckingen aldaer voortgheselt,
metten gelegenthedē vander Religien.*

Eensamelick *de verantvoordinghe der*
gheenre die int selue Aduijs
tonrechte vworden ge
blameert. *Edono Buzelin*

ESAIÆ X.

Vveeden ghenen die ongerechte statuten maken, ende
bescrijuen boose wetten om de saken der arme te ver-
drucken, ende tyrannie te oeffenē in de rechten der slechtē
te onder mijnen volcke, also dat de weduwen
haren roof ende de weeskens hare
buet zijn moeten.

ANNO M. D. LXIX.

CORTE
VERCLEERINGHE OPT
VONNISSE DES HEEREN
VAN STRALEN.

Hoe wel dat de Tyrannijc en wreetheden die de HERTOGE VAN AL-
SA sedert twee jaren herwaert da ghelijcx voortstelt inden Nederlanden den Coninck van Spaengien zijnde onderworpen/ somenich vuldich ende openbaer zijn/ dat alle menschen/ ende int besunderc die den Euangelis zijn toegghedaen/ lichtelick cunnē gemerckē de onrechtueerdichz der seluer/ missgaders begripen waer die he-
nen willen: waer dooz sy met grooter reden behoozen daer ouer beweecht te worden/ en na hen vermoegen te helpē dat die verdruete Ingeseten van sulcke onuerdra-
ghelike tyrānie der wtlandige eensmochten verlost worden. Radien nochtans my dese dagen ter hant gecomen is het onghe-
rechtich vonnisse of wterlick aduiss/wreedelijck ieghen heer Anthonis van Stralen Ridderc volschiet: Soo heeft my (om mijn weerde heeren/ broeders en vziendē) bedwongē de getrouwicheit die ic mijnen verdrueten Vaderlande schuldich ben (hoe wel ic om dwoort Gods daer wt gebannē sy) dat ick v lieden soude bewijsen/ de
M 2 warach

4
warachtighe oorzaken ende' meininghen
waerwt dese tyranien hercomen en waer
toe die geschieden: met cozte verhalinghe
van sommige groue stucken derseluer / en
vanden inhoudē desselvs adujs int lange/
Bemerct dat dese bloedighe dienaers der
wieder verdrukters hen inden seluē meer
hebben ontdeckt dan in eenighe vooztroe-
pinge/vonnisse/ordinancie oft gheschzifte
dat ick gesien hebbe: Waerby ic dencke te
vuegen de warachtige gelegētheit op elck
punt (dwelck dock sal dienen tot onschult
der gheenre die aldaer tonrechte so schan-
delick geblameert worden) mitsgaders vā-
den staet der Religien ende gheschiedenis-
sen aldaer toeghecomen.

Eerst opentlijck verclerende dat ick by
desen gheenffins en dencke te bewijfen de
onschuld/ weldaden ende goede diensten
des voozsz. Stralen (dwelck met goeden
fondamente seerwel sullen kunnen gedoen
zijn Weduwe/vrienden ende maghen/ alst
hen goetduncken sal) voozder dan vooz so
vele ick des tot volueringhe van minnen
vooznemē daer toe sal worden geoozsaect/
vooz de woorden des voozsz. Aduis/ ghe-
merct zijn sake ende persoon my niet vooz-
der en raken.

Hiernede comende totten verhael van
den seluen vonnisse oft aduise/ Tselue is
begin

beginnende by dese woorden:

“ Ghetien inden Raede van zijn Excellencie het pro-
 ces criminel tusschen den Procureur Generael van
 “ zijnre Maiesteit ter eenre, ende Heer ANTHO-
 “ NIS VAN STRALEN gheuangene opt
 “ Casteel van Viluooden verweerder ter ander zijden.

**Wengende nu dese woorden bid ic u be-
 minde Vefer/dat ghy met my eens wilt o-
 uerpeinsen/ wat staet dit mach gheweest
 zyn die dese saken hebbe ouersien/ en ghy
 sult beuinden dattet niet en is gheweest de
 Weth van Antwerpen aldaer Stralen ge-
 bozē ende woonachtich was/ der welker
 alleene nade beswozen pꝛcuilegien vā Bra-
 bant ende der voozsz. Stadt/^a de kennisse
 toequam: noch den staet van Brabant/ den
 welken alleē/ ende niemant anders/ heeft
 de ouerkennisse opde ondersaten van dien
 Hertoochdomme/ besundere doock in gepre-
 uilegieerde saken (ghelijck de Fiscael dese
 houdt): noch den grooten staet residerēde
 tot Mechelen/ die bynae ouer alle de landē
 de ouerste kennisse heeft: Noch den Secre-
 ten staet die hem gemeinlick vindt byden
 Coninck als hy int landt is/ oft in zyn ab-
 sentie neffens den Souuerneur oft Regē-
 te Generale/ om te beslissen alle groote sa-
 ken/ hangēde van zynre M. Noch ooc den
 staet van Staten/ die metten Souuerneur
 is hebbende het Ouerste regiment en ken-
 nisse van des lants saken. Maer eenē staet**

^{a.} Blijct by
 den 54. artic.
 der Blijder
 Incompste.

Des Hertog.
gen Raet.

5
doo; den Hertoghe van Albe met grooter
nieuwicheit tyzannichlich opgerecht/ iegē
de vryheden en Privilegiē des lants/ van
onbequame/ incompetente/ wtlandige per
soonen/ van alle sorte onder malcanderen
gelapt/ ia gecozē wte gene dier wzeede ver
uolginge hem genoegh verskerdē dat sy/
so wel tonrechte als te rechte/ soudē arbei
den om hen te thoonen zyn gewillige bloe
dige dieners in alle tgene hy hen soude wil
len voo;houden om te comenten doodin
gen/verdzuchingen/ geweldē en roovingē
by hem voo;genomē. Waer doo; ooc dien
sijnen staet te recht verdient en vercregen
heeft dese vier titlē somē hē heet/ Te wetē/
DEN NIEVVVEN RAET, DEN BLOET
RAET, DEN RAET DER TROVBLen, ende
DEN RAET DES HERTOGEN. Ghemerct
den seluen staet vzemdelich geuondē en in
gestelt is/ ende dat hy niet en doet dan het
bloet der getrouwer ondersaten vergietē/
Insgelijcx dz in stede vā ozdze te stellē/ hy
dagelijcx blant meer en meer is verweeren
en verwuestende/ en dat hy by dē Hertoge
alleene sonder aduys oft autoriteyt van ye
mandē anders opgerecht is/ inder vuegē/
dat in stede dat van outs alle de Staden des
Lants/ hen altijt beroempt hebbē voo; sta
dē van zynre M. (gelijck der hoocheit van
den goedertierē/ maer verleiden Coninck
is toe

(so toebehoorende) desen alleene hem heeft
 vervordert tselue te veranderen / en hem
 te noemen den Kaet / niet des Co. maer vā
 zyn Excellencie (te weten vanden voozsz.
 Hertoge) gelijck tselue byde bouē geuecht
 de woordē vandē Aduise opentlick blijct.
 Als oft de wterste meyninge ende verstat
 van desen Tyrant met zynen Raede / soude
 wesen / van int einde delheerschappie vooz
 hem seluen ende de zyne te behouden / en
 de zyn Maiesteit daer tot te luyten. Och
 Coninck wanneer sult ghy eens ghewaer
 worden de groote ondiensden / die v ende
 uwen landen ende onderfaten / zyn doende
 dese quade dienacrs daer ghi v op betrouet?
 Men moet oock weten dat de opperste en
 voozneemste van desen fraeyen Kaet / zyn /
 Eenen Licentiaet wesende Bastart ende
 ghebannen wt Spaengien / ^a Ende eenen

^a Ian de Ver

gas.

^b Loys del

Rio.

Doctoꝝ van Paris / wesende de Sone van
 eenen Spaengnart / geboren te Brugge /
 In sterckernisse vanden welcken blijct dat
 dese twee alleene / by hen onderscrivinghe
 hebben beuesticht dese ieghenwoordighe
 veroordelinghe / ghelijck byden Text hier
 nae blijcken sal.

Hier mede voozby gaende de resterende
 woorden / mits ic hier niet en dencke te we
 derleggē de rechtwoorderingē / onbehoorli
 chedē en onrechtueerdichedē vādē proces
 se albaer

8

aldaer geruert / tselue latende doch den ge-
nen diet aengaet / wil ick comen totten ghe-
meinen ende voornemsten stucke: Te we-
ten totten belastinge daer mede de voorsz.
Stralen ende andere om de sake des lants
ende hen goede diensten / aldaer worden
beschuldicht.

Dus volcht in den aduÿse:

Deerste be-
lastinghe.

“ Belast van in den laer 1565. wesende Borgermeester
“ van der Stadt van Antwerpen, gehadt te hebbē groo-
“ te ghemeenschap, verstant ende hanteeringhe met
“ Heer V Willem van Nassou, PRINCE VAN
“ ORANGIEN, &c. Opt feyt der Oppositien
“ vanden Staten van Brabant tegen de vercleeringhe
“ ende wterlicke ordinancie van zijne M. ghesonden
“ wt Spaengien: Aengaende het onderhoudt des hey-
“ licks CONCILIE VAN TRENTE, ende van
“ de PLACCATEN van zijne M. opt feyt vander
“ Catholischer Religien, Mitsgaders vander INQVI-
“ SITIEN, nade Geestelicke ende Vveerlicke rech-
“ ten, en de oude gewoonte: vanden seluen Prince ver-
“ staende de Raetslagingen, Aduÿsen ende Besluytin-
“ gen daer op ghenomen inden Rade van State.

**Kenmeret toch o Christenen ende doet
op de oogen uwes verstants alle ghy Prin-
cen / Landen ende Gemeinten die het Euā-
gelie belijt / Compt ende laet ons tsamen-
der hant een weinich naerder gronderen
elck punct deser belastinghe. Welcken aen-
gaende eerst voorwaer grootelick te bedā-
cken is de goetheit Gods / die ghenadich-
lick verhēget heeft / dat de waerheit heeft**
Dooz

hoor de penne deser weeder staetflieden
 eensdeels doen ontdecken de warachtige
 oorzaken / waerom dese verdrukters dus
 verbittert zijn / ende dagelijcx met sulcker
 weerheit veruolgen ende dooden soo vele
 goede ondersaten van alderley Statē / die
 getrouwe dienstē voozwaerwel beter ver-
 geldinge verdient hebbē. Maer al eermen
 come tot wtlegginge elcker deser redenē /
 eest behooplick datmen eerst verhalet (met
 sulcker coztheit als saken van sulcken ghe-
 wichte toelatē sullen) niet alleene dē Staet
 ende gelegenthedē des Vants / mitsgaders
 de genegentheden der Inwoonderen aen-
 gaende der sieligie / maer oock de contra-
 rie vooznemingen der gheerne die altyt ge-
 socht hebben de verdrukkinge soo vanden
 lande als vanden woerde Gods. Welcken
 aengaende / hoe wel ghy v (mijn Heeren en
 vrienden) sult moghen ghenoech voldoen
 vinden byden verhalen ghedaen inden
 verantwoordinghen die alreede gedrukt
 zijn / namelick van mijnen Heeren DEN
 PRINCE VAN ORANGIEN, DEN
 GRAVE VAN HOECHSTRATEN,
 ende andere / insgelijcx vande Pensionaris
 van Nutwerpen / ende andere particuliere
 die vertrocken zijn. Nochtans want de ont-
 schuldt deser saken daerane is hangende /
 hebbe ick gheerne de moeyte gedaen van

Datmē dese
 verantwoor-
 dingē mettē
 stucken wel
 ouerfie,

des hier een cozt verhael te maken/om v al
 len bzeeder verstant te doen begripē van
 allen den geschiedenissen/op dat ghi des te
 sekerder moecht oordeelen vande aengete
 gen opzoerichheit oft behoorzlicke onderda
 nicheit der Inwoonderen des landts / die
 alsw/sonder redene / so deerlijck verdzuct
 zijn/ ende naer uwer alder hulpe versuch
 ten.

Dinwoonde
 ren des lāts.

Anden eersten dan eest eicken kenlick dz
 dinwoonderen der Nederlanden van outs
 altyts twee saken sonderlinge behert heb
 ben/tot behoudinge vandē welcken sy ooc
 dickwils hen lijf en goet vromelick hebbē
 gewaecht. Te wetē de volueringe vandē
 vryheden/rechten ende preuilegien/die sy
 dooz hen getrouwicheden en diensten van
 outs verwozen hadden van Keyserē/Co
 ningē en Princē/donderhout vandē wel
 ken sy tot dien eynde altyt hebben doen be
 louen ende besweeren den ghenen die hen
 by tijden gheherschapt hebben/ eer sy die
 hebben willen ontfangen oft kennen vooz
 hen heeren: Ende de viericheit en volstan
 dicheit om te verstante ende volgen den op
 rechten wech hender eeuwiger salicheyt/
 ende de warachtige Christelijcke Religie:
 waer dooz sy oock/ vanden beginsel af dat
 het licht des Euāgelie opter aerde gekert
 is/ hebbē aenueert het woort Gods/ Dage
 lijck

lijcx daer in toenemende en wassende.

Daer tegen ist ooc opēbaer dat so eenige De verdrugs-
kers des
lands.
Grootē vā Spaengie gewoon warē then-
nen appetijte inden name van hennen Co-
ninckte regeren de landen den seluē onder-
wozpen so in Indien en Italien als elders:
Oock vele vanden seluen gesocht hebben/
gelijcke regeringe ende volle heerschappie
indē Nederlādē vā dē beginne af dz Spaē-
gien en deselue landē dooz houwelickē on-
der eenen Prince gecomen zūn: Ende wāt
sy mercten dat de rechten ende Prerilegie
des lants hen daer inne belet deden/ So en
hebben sy sedert noeyt opgehouden van
nau gade te slagē alle oorzakē om den goe-
dertierē Princen wijs te maken dat sy die
behoorden te niere te doene/ hopende daer
dooz die landen te bzingen in gelijcke sla-
uernie als dandere.

Ingelijcx ooc de Paus/ de Bisschoppen De Geestes-
licheyt.
ende de andere (somē die noempt) Geestes-
liche/ so van Spaengien als Nederland/ en
hebbē niet afgelaten/ vandē tijde af dat sy
gewaer werden dat hen tyzannien/ wtsuy-
pingen ende dwalingen/ begonsten te wag-
ghelen dooz de leere des Euangelle (die sy
sonrecht zūn noemende nieuwē/ om eeni-
ge Jaren achter ghelaten te wesen/ daer de
selue nochtans is de warachtighe/ oude en
Apostelsche leere) vā hen sterckelick tegē
De sel

de selue te stellen. Ende want sy der Prin-
ten consciencien so heel geuangenhielden/
hebben de selue lichtelick gezocht tot het
veruolghen der gheentre die hen vanden
stoomschen dwalingen dorsten scheiden/
daer doo: sy verhoopten hen gewoonliche
heerschappiete beuestigen ende de contra-
rieleere wt teroeyen.

Doorfaken
der verdruc-
kingen.

Dit zijn inder waerheit de tweedoo:sake
(mijn weerde heeren ende vrienden) daer
na dese twee alle hen practiquen geschicht
hebben/ om niet alleen den Querheerē des
Nederlants/maer oock den genen die sy sa-
gen in Regeringe/ ghehoor: ende aensien te
wesen/ inne te steken ende te bewegen tot
alle tghene dat hen dochte te dienē om tot
sulcken hennen voornemen eens te ghera-
ken. Hier wt eest geuolcht datmen soo vele
nieuwicheden ende vzemde vonden/ tegen
de rechten ende ghewoonliche voor:deelen
des lants in velederhande manieren voort
ghestelt heeft int weerlijck Regiment ter
eenre/ Ende so menichvuldige heimeliche
staetlagen/ straffe gheboden/ groote ver-
uolgingen ende deerliche ombzenginghen
aen allen oorden/ opt seit vander Religien
ter ander zijder.

De verbit-
terthedē tuf-
schen de ge-
meinte ende
de gheeste-
licke.

Ende gelijck dese voortstellinghen aen
deeen zijde van dage te daghe meerderden:
So ghebeurdet oock dat aen dander zijde
de In-

de Ingesetene/ gheueclende dat sy hoe lan-
ger hoe meer werden vercozt in hen vry-
heit/ ende beswaert in hen consciencie/ te-
ghen sulcken verdrukkinghen hebben be-
staen te clagen ende moyre/ ende int besun-
dere teghen de ghene die sulcx waren slo-
kende: waer wt gheuolcht is een mistrou-
wen ende afkeer aen weerziden/ Tusschē
de Inwoonderen ter eenre ende de Gese-
lijcke metten siegeerders ter ander ziden.
Elcke partije int zijne vlytichlick arbeide-
de/ Deene om te behouden so wel zyn ou-
de rechten ende voordeelen/ als zyn ghe-
woonlicke vryheit van te moegen spreke/
ende verstaen vanden wech zynre behou-
denisse: Ende dander om het lant in eigen-
dom te brenghen/ ende den volcke de ken-
nisse ende het lesen der heiliger scrift te be-
nemen.

Waerinnevoorwaer dese leste niet dan
te vele gheholpen en zyn dooz NICLAES Den Cardi-
PER RENOT HEER VAN GRANVEL nael Gran-
LE, ende zijnen Sone de BISSCHOP VAN A- uelle.
TRECHT, namaels ghenoept den CARDI-
NAEL VAN GRANVELLE, ende eenē
ghe andere/ dewelcke misbzyckende het
gehooz dat sy by den Princen hadden/ ten
eynde sy te vzypermochten regeren na hun-
der belieften/ daghelicx hen waren inbeel-
dende dat het hender hoochheit niet en be-
taemde

taemde dat sy hen vuechden na hen eeders
 ende contracten/ oft na volchden de Pzeu
 legien ende vryheden des lants/ maer dat
 sy ter contrarien behoorden hen vrye en
 onbedwongen macht te wercke te stellen
 sonder opte gelcoften den Onderfaten ge
 daen eenich acht te slaghen. Ten anderen
 oock dat theunen dienste/ insgelijcx tot ru
 ste der landē en onderdanicheit des volcx/
 grootelijcx van noode was dese nieuwe en
 de kettersche opinie (so sy die valscheelijck
 noemen) gansselijck werde verdrueuen/ en
 de Onderfaten met groote straffingen ge
 dwongen te bliuen byder ghewoonlicker
 Roomscher religien/ daer toe hen gheenen
 middel bequamer en dochte dā het veruol
 gen/ verriagen en vermoordē/ alle der geen
 re die daer tegen deden. Radien sy nu sulcx
 den Pzincen eens hadden ingepzint en van
 den seluen oorlof gecregē om daer in te ver
 siene/ hoe groffelijck sy daerinne hebben ge
 hādelt/ en met alre macht gearbeit om tot
 deen en dander te gerakē/ wort gans cleer
 lick bewesen by so vele strafficheden/ quēl
 lingen ende nieuwicheden by hen int weer
 lick regiment voort gestelt/ mitsgaders by
 so vele bloedige mandementen ende afgrij
 felicke veruolgingen wreedelick volbrocht
 tegen een ontalliche menichte der getrou
 wer Onderfaten/ alleenlick om gheuolcht
 te hebben

te hebben het louter woort Gods.

Ter contrarien werde het volck seer be- De groote
veruolgingē
roert en verbittert alst hem seluen vandt
dus verdruet in zyn vooꝛdeelen/ en benaut
in zyn consciencie/ mito welckē het na zyn
vermoegen hem porde/ ende alle middelen
sochte om te moeghen bliuen in zyn ghe-
woonliche vꝛijheit/ so aengaende zyn ghe-
rechtigheden als der Religien. Waerop
het dicwils so groote clachten dede/ en sulc
hē gelaet thoonde/ia ooc sulcken misbaer
maecte ouer de groufame veruolginghen
diemen voꝛstelde teghen de gene die hen
Merstenen roeden/ dat mē opentlic mercte
dz tselue niet altit verdragē en soude wor-
den: Waer dooꝛ ooc daerna de Ingesetene
sulcken haet en afkeer cregen iegē dē Car-
dinael van Granuelle (diet al regerde) en
zijnē aenhack/ mitsgaders tegē de Gheeste-
lijcke en hen leeringe/ dattet gheenssins te
verwonderen en is/ dat allē dien woꝛeethe-
den niet tegenstaende/ de ware Religie al-
daer dagelic so seer heeft toeghenomen/
maer wel ter contrarien/ dat de inwoonde-
rē hen seluē so lange hebbē cunnē bedwin-
gē/ sonder hen opēbarelic te roerē/ en tegē
sulckē verdrukkingē en veruolgingē feite-
lick te stellē/ besundere nadiē de onliggē-
de landē haddē ontfangē het Euāgelie/ en
beleden opentlick het woort Gods.

Maer

De wreede
Placaten.

Maer desen al niet tegenstaende/so dzou
 gen altijd de voozsz. Cardinael en zijn crea-
 tueren/mitsgaders de Geestelicheit in al-
 der strafheit voozt ende voozt om te bliue
 in hen aenghenomen hoocheit/ ende te co-
 men tot hen wterste meyninge/ wtgeuen
 de van iaere te iaere / so lanck so wreedere
 Placaten/ Iae oock so bloedighen en sulcx
 contrarierēde des lants Privilegien / dat
 tet wonder is dat een menschelick herte
 sulcx heeft derren peinsen/ ende dat een soo
 vrien Vandt tselue so langhe heeft cunnen
 liyden. Inder vueghen dat de ghene die op
 sulcken vooztstellen naerdere achte namē/
 lichtelick oozdeelen consten/ dat die toe sto-
 kers niet anders en sochtē noch en begeer-
 den/ dan de ghemeynte so vele te plaghē/
 quellen ende tergen/ dat de selue int einde
 benoedicht soude worden heur op te wor-
 pen/ ende metter daet daer tegen te stellē/
 op dat sy daer dooz eens mochten geraken
 tot tghene sy lange hadden gewenschet en
 onder den schijn van wederspannicheyt
 verdzucken ende te niete doen de gantsche
 vryheit der Inwoonderē/ so wel int Weer-
 lick als int Geestelick. Welcke hen meyn-
 inghe wel opentlick aenden dach quam/
 Als sy bouen alle de practijckē/ nieuwichen
 den ende vooztstellinghen/ soo aengaende
 der Policie als der Veere bybzacht/ en niet
 teghen

tegenstaende alle de groote contrarie mo-
 ringen des Volcx ende merckeliche sozgen
 van beroerte/noch hen veruoorzderden op
 te wozen/die so seer gehaette ende tyran-
 nische(al noemen sy die heilige) IN QVI-
 SITIE, ten exemple van eenige andere lan-
 den/om daer dooz alle dingen hen te bet te
 onderwozpe/ende na hen ongeschichte ge-
 negentheden vzijlick te herschappen ouer
 de persoonen ende goeden van allen dē In-
 gesetenen/hy waere vzhouwe oft man/ out
 oft iock/groot oft klein/sonder eenich aen-
 schou te nemen op eenige des lants gerech-
 tigheden/ de welke sulcken macht en ken-
 nisse geenffius toe en laten den Geseelick-
 ken, ^a Oft dooc sulcke belastinge sy verdza-
 chelick/ moegen betuygen de landen dier
 onderwozen ^b eensamentlick so vele Pro-
 uincien die hen daer tegen gestelt hebben.
 Ende hoewel hen tegen dese hen prac-
 tique te meer stonden vele swaricheden en
 beletten hadden verthoont: dien niet tegē-
 staende/dzongen sy het selue heel opētlick
 dooze/ten tyde dese Coninck vooz deerste
 reyse int Vant quam/ ende vooz Prince toe-
 comende ontfangen werde/ en dat by toe-
 doene der Spacniacrden ende Geseelicke
 metten seluen ouer gecome wesende: doen-
 de alsdoe wtgaē een ouerwozet Plactaet ^c
 tegen de Christenen/diwelck opentlick de

Dinbrengen
 der Inquisi-
 tie.

a. Byden 3. ar-
 tic. des toe-
 briefs totter
 Blijder In-
 compste.

b. Datmen
 lese die boex-
 kens vander
 Inquisitie ge-
 print.

c. Inde maēt
 van April
 1550. geprine
 aen des Prin-
 cen verant-
 woordinge.

B

Inquisi-

**Inquisitie medebzachte. Waermede sy hē
wel versichert hielden/ dat niemant voort-
aene en soude derrē kichē tegen hen voort-
stellen/ noch hem begheuen ter andere lee-
re. Maer het heeft hen wel misduct/ want
sy daer dooz niet alleen en hebben verbit-
tert die anders waren gesint/ maer ooc vā
hen ende hen leeringhe verzoecmpt vele
andere die sulcher verdrukkinge vyant wa-
ren/ inder vuegen datter soo vele clachten
ende verthooningen voort quamen/ ende
soo vele vreesenende ongelucken hen opēt
lick verthoonden/ dat de Aeghente selue
tot onderhoudinghe des lants / reysde tot
Ausburch by den persoon vanden Keyser/
neffens den welcken sy so vele verwo:ff/
dat het selue Placcaet wert verandert/ en-
de tegene dat d' Inquisitie beuesichde/ wt-
ghelaten/ ende een andere suetter mande-
ment wtgegeuen: blyuende euen wel de
Ingesetene seer verbittert tegen de gene
die dese sake dus waren voortdruende.**

**Derwelcke nochtans/ om twolck noch
meer te quellen/ weder hebben by bzocht/
so haest als de Co. heere vandē lande was
geworden/ een nieu Placcaet dat de selue
Inquisitie weder inbzachte/ dwelck noch-
tans cozts daerna by den Coninck (beter
onderricht wesende van des Vants gerecht-
sicheden) op zynre ondersaten clachten
weder**

a. de Conin-
sinne Marie
Douagiere
vā Hongerē.

b. In Septēb.
1550. ooc aen
s Princen
boeckken
gedruckt.

c In Decēbr.
1555.

d. Inde vol-
gēde maent
van Januar.

weder herboden werde/ ende dese opzuy-
 dets weder belet in hen voozname/ dwelck
 sien wel onder d' Inghesetene een groote
 opsprake teghen hen maecte/ so sy mercken
 wat een veruolch de Cardinael en de See-
 stelicke tegen hen vryheden waren doer-
 de. Welcken niet tegenstaende sy nocht as
 bleuen trouwhertich thuren heere/ den
 seluen/ In die sware oorloghe/bystaende
 met ouergroote sommen van penningen/
 by middele van den welcken/ mitsgaderen
 vanden gewillighen diensten der heeren/
 Edele/Wassale/Generale State en ondet-
 saten vanden lande/zijn M. ten eynde ber-
 creech so geluckige victorien/ en so voozde-
 licken peys/nae so langen oorloghe. Sedue-
 rende der welcker men vele hadde naghe-
 late vander wterster strafheit der Placca-
 ten/en metten volcke/rotten Christelicken
 predicatie seer geneicht wesende/eēdeckē
 doer den vinger gesien. Ende was hen ge-
 tal in dien thien iaerē sulcx vermeerderet/
 datmen vastelick merckte/datmen d' Inqui-
 sitie en veruolginge daer na niet weder op-
 rechten en soude cunnē/sonder verderuin-
 ge des landts en beroerte des volcx/dwelck
 hē seluen alreede hadde ingebreelt een vast
 betrouwen inde goederthierenheit zijns
 Coninc/ende in zyn ghetrouwe diensten/
 dat ten aenschou van dien / sy vooztaene

De verbrey-
 dinghe des
 Euangelij.

van dergelijcke verdrukkingen bezijt sou-
den bliuen: Waer dooz sy cozts daer naer
quamen seer beroert te worden/ als sy hen
van sulcker hopen veruallen vonden/ ende
mercken dat in stede vā goeder betrouwin-
gen/ hen heere/ sonder reden was iegē hen
geuallen in een mistrouwen/ dooz quact in
geuen des Cardinaels en zyns aenhangs/
mitsgaders der Seesteliche en Spaeniaer-
den: De welcke/ om te beuestigen hen eigē
dominatie/ met verdrukkinge der Onder-
saten/ ende te versaden hen grootheit en
giericheit/ ten laste vande Gemeinte: Doo
vele hadden gestooct / onder eenen heiligē
schijn vanden onderhoude der Religien en
voorzderinge vāder getrouheit der Onder-
saten/ dat sy den goeden Coninck hadden
so verre verleidt/ dat hy willecoorde in hen
nieuwe vonden / ende voortstellen vande
Erectie der nieuwer Bisdommen (onder tdesel vā
den seluen meinende inne te brengen DIN-
QVISITIE/ nae dien sy daer mede by geenē
middelpentlick dooz en consten) vande in-
corporatie van vele ouerrijcke Abdijen, Proostijen
ende Prebenden (de welcke dese fraey Radere
de CARDINAEL, de PRESIDENT VIGLIUS,
de CANCELLIER NIGRI. D. RVART TAP-
PER. D. FRANS SON, ende meer ander In-
quisiteurs hadden voozghenomen seluer
inte slocken / ende onder hen te deplen).
Vande

De nieuwe
Bisdommē.

Dincorpora-
tie der Ab-
dijen.

Vande straffe volvueringhe der Placcaten opt feit vande **Dexecutie**
Religie geordincert (die onmogelick was **der Placcatē**
 te gheschieden sonder blant te verwues-
 sten / ende volck in opzoer te bzenghen.

Ende vāde wtroepinge en onderhout des **CONCILIE** **De wtroe-**
 van Trenten, (welckens **Decretē** in vele plaet **pinge vande**
 sen comē / niet alleene tegen **Gods woort** / **Concilie.**
 maer ooc tegen de vziheden ende voozdec-
 len der ondersaten) welcke punten ende
 voozstellen zyn geweest de warachtighe
 oozsaken vanden naegevolchden onrustē /
 als mē daer na / de selue / in des Conincx af-
 wesen / heeft willen te wercke stellen / dooz
 opzuydē der voozsz. quader dicnaers ende
 anderen hens gelijcke / die int gelooue wa-
 ren / ende nochtans niet en sochten dan alle
 saken te verwerpen ende te bederuen.

Ende want sy wel versekert waren dat
 de Ingesetene hen nemmermeer en soudē
 laten bzenghen onder sulcken verdzucken
 met hennen vziē wille: Dedē sy den Co-
 ninck goet vinden / dat hy tzynen vertrec-
 ke na Spaengien / inden Nederlandē soude
 laten het Spaensch Crūchsvolck dat met
 hem ouer comen was / om daer mede te
 dwingen de gene die tegen dese resolutien
 soudē derren claghen oft hen stellen / oft
 oock tegen tgene dat sy van zynre M. we-
 gen namaels meer soudē gheraken in te
 bzenghen. Welck nochtans niet volbzocht

De Generale
Staten.

en is/wat dien dat de Statē generale (doer
vergadert wesende) hen daer tegen steldē;
Ende want sy in hen moordadich voorne-
men daer dooz belet werden/ zyn sy tegen
de selue Staten so verbittert geworden/dz
sy den Coninck tegen die/ sulcken achter-
dencken ingeblasen hebben (hoe wel noch
hy uoch zyn voorszate noyt anders dan alle
groote diensten van hen tsamencomingen
genoten en hebben) dat zyn M. noeyt se-
dert totter vergaderinge d seluer en heeft
willen verstaen/ hoe grootē vervolch daer
om oock gedaen sy: Al dochte elckerlyckē
datt selue was het eenich remedie om de
landen te behouden ende twolck te stillen:
So grootelick bevreessen hen dese Callan-
ten/ dat de selue Generale Staten den Co-
ninck eens souden ontdecken henne groo-
te ondiensten.

De Herto-
ginne van
Parma Re-
gente.

Radien nu de Coninck (die den naem vā
Regente generale hadde ghelaten der her-
toginne van Parma/maer de daet dē Car-
dinael) veretrockē was: So wildē dese ver-
druckers/ de verhoelde vyzendicheden dooz
dringen: maer men sach terstont hoe groo-
telick alle de Inwoonderen / van wat
State oft Religion die waren/ daer op spra-
ken ende moerden/ besunders als men mer-
te dat gheen clachten van Staten/ Steden
noch particulierte Houe yet daer teghen
en consten

en consten verweruen/ So vast hielen dese
weder sprekers de conscienciē des Coninck
ende der Regenten gebonden. Inder vues
gen dat mē merckelich spoerde/ dat ter ooz
saken van desen en anderē quellinge (vace
by gebuecht de verbittertheit vā ouer lan
ge gedragē iegen dē Cardinael en de zijne)
hen vast bestonden te vertoonen de onru
sten die na der gelijcke verdrukkingen ghe
meinlick volgen: en datter enen generalē
opzoer daerom vooz handen was. Om den
welcken te verhueden en twolck te stillen/
soo hebben vele heeren/ Raden/ Statē en
de Steden gearbeit ender remedie gesocht/
soo neffens de Regente/ als ooc aenden per
soon vanden Coninck selue in Spaengien.
Onder de welcke gewest zijn de De Statē van STATEN Brabant.
VAN BRABANT. De welcke siende dat
sy aen de Regente gheenen troost en con
sten verweruen teghen de innemingen
der Abdijen/ hebben ten seluen sijne ghe
schickt a hen ghesandten in Spaengien
by den Coninck: Dewelcke nochtans a. In Februa-
rio 1562.
aldaer niet anders en hebben ghecregen
dan een ghebloemde weygeringe: dwelck
inden lande gewaer gewordē zynde/ heeft
de herffenen/ so der Gheestlicke als Weer
licke/ noch meer beroert: Besondere na
dien d'Abdijen van Brabant van sulcken
verdrukkinge hē hebben verlost/ ende die

ende die afgecocht/ met groote sommē vā
 penningē / eeuwelick te geldē in rentē tot
 behoef vanden nieuwen Bisdommen/ die
 nergens toe en dienden dan totter Inquisi-
 titien. Welchen Bisdommen aengaende/
 so grooten verbitterheit ende wederstant
 in vele plaetsen gedaen werde teghen het
 inne brengen der seluer/ dat/ noch de gezo-
 ren Bisschoppen/ noch de Reghente/ noch
 dese D'zangers/ tselue en dozzen bestaen/
 siende vooz voghen datter een deevliche
 moort soude navolghen. Daerenbouen die
 Die van Antwerpen. van ANTVERPEN bezoedende dat hier
 ane was hangende de weluact oft bederf-
 fenisse van sulcker Stadt/ en niet kunnen
 de yet verweruen by de Regente/ hebben
 a. In Mey 1562. ook geschickt a hen Gesandten aendē Co-
 ninck in Spaengien/ ten eynde sy mochten
 bliuen onder hennen ouden Bisschop/ en
 in hē gewoonliche vryheit/ sonder gequelt
 te worden met dusdanige nieuwicheden/
 twaere vander Inquisitien oft nieuwē Bis-
 schop/ de welke na 15. Maenden veruol-
 gingen/ op deen ende dander punct hebbē
 vercregē een belofte van oochhuyckinge:
 diemen nochtans cozts na hen wederkees-
 ren/ dier Stadt/ tongebuyck heeft willen
 maken/ ende de selue willen onderworpen
 den nieuwen Eertsbisdom van Mechelen
 bydē Cardinael alreede ingenomē. Waer
 tegen

Deertsbis-
 dom vā Me-
 chelen.

tegen sy met die van den anderen Staten van Brabant/hen hebben geset / maer en consten noeyt daer tegen bescheet noch be loefte van bezijdinge hebben / noch afsdoe ninge vanden nieuwen Bisdommen in Bra bant gecruigen.

Van gelijcken so heeft de Regente (ver- De verthoo-
weert dooz so groote clachten ende verbij- ningen der
tertheden) so wel by brieuen / als by het o- Regente.
uerschicken vande Baerheere vā Mon
tigni^a ende daernaē vā heurē Raetheere
Armenteros^b / ende eintelick byden heere
Prince van Gaure / Graue van Egmont / c
ende bouen dien noch dickwils dooz wel
eernstige brieuē / zynre M. gewaerschout
vanden afkeer en begheerte der Inwoon-
deren / niet alleen ruerēde / d Innemen der
Abdiēn / Inbrengen der Inquisitiē / ende
instellen der Bisschoppen / maer dock aen-
gaende de strafheit der Placcatē / en groo-
ten veruolgingen / mitsgaders vanden ge-
neralē haet daer den Cardinael inne was /
eensamentlick den twist tusschē den seluē
ende de Groote vanden lande toegeuallē /
eensamentlick om oorlof te criggē / ten ein-
de sy mochte vergaderē de Generale Sta-
ten / om op alle ongeregeltheden / oozden te
stellen / ende te versien op vele saken die hul-
pe behoefden. De Groote vanden lande en
persuynden ooc niet van hender zijden te

a. Indē Iaere
1562.

b. Indē Iaere
1564.

c. Indē Iaere
1565.

De Groote
vande Lāde.

voldoen der verbintenisse die sy haddē ten dienste vanden Coninck/ ende ten weluaren des Landts / maer waerschouden zūn **M.** die wyls ende getrouwelick van alles wesser omginc/ so wel veel hendert samē/ als oock elck int besunderē/ gelijc hen bzieuen dat wel wt wylsen/ mits gaders hoe seer sy gesocht hebben dat op al in tijts verliē hadde geworden.

Ter wylen nu dese seindingen/ vertoeningen ende bedingen duerdē/ so bedwongen de Ingesetene hen seluen/ rustende op de gewoonlicke goetheit hens Coninck/ en vastelick betrouwende dat zūn **M.** hem genadichlick soude vueghen tot eenighe versuetinge der veruolgingen/ en afdoeninge der voortgestelder nieuwichedē/ (die hem waren ingheblasen by den Cardinael ende zūnen aenhanck oft hens gelijche) volgedē den wel gefondeerden begeerten ende ghe negentheden van so grootē menichte zūnre getrouwer Bassallen en Onderstatē: volgende ooc zūn eigen geloofsten en den tijde doen loop hebbēde. Waer af sy noch vaster hope namen als de Cardinael wten lande vertrack: gheenssins achterdencken hebende/ dat zūn **M.** hem so verre/ door zūn quade oortuyters/ soude laten verleyden/ dat hy tegen zūnen eedt en des Vants contracten/ zūn getrouwe ondersatē by strafheyt

2 Inden Iarē
2561. 62. 63.
64. 65. 66.

Met vertrack
vanden Car
dinael.

heit soude willen ouervallen/ en daer dooz
 hen doen vallen in wanhope van beserni-
 se/waermede hen gewoonliche goetherti-
 cheit soude moegen comen te verminderē/
 en sy worden peysende om metter daet te
 wederstane, Maer so haest sy gewaer wer-
 pē dat de Cardinael (die niet en sochte dan
 allet te verwerren om zyn eighen wzaek)
 noch ouer al regheerde (al was hy absent)
 tzyne appetijte/en na zyn passien en wzeef
 hedē/ dooz zyn creatueren de PRESIDENT
 VIGLIVS, de CANCELLIER van Szabant/ de
 Staetsheren ASSONVILLE, HOPPER ende
 andere/ende dat daer dooz op so vele bedē
 ende verthooninghen niet en wert verse-
 kert/versuet noch verandert vanden nieu-
 wicheden ende verdzuckinghen/ daer sy
 hen mede beswaert vonden/ noch eenighe
 poorden gestelt tegen daerstaende onrustē:
 Maer dat ter contrarieu in de maendē vā
 December 1565, en Januario naevolgēde/
 werdt geopenbaert dē wterlickē wille des
 Conincx op dese puncten (daermin so seer
 puer claechde) gansselick tegen hen verlan-
 gen/ende de hopen die wils geguen/ Soo
 zyn sy terstont geuallen in een groote mis-
 troosticheit ende mooringe/Want de brie-
 uen vanden Co. en Regente/werdē daerop
 aen alle de Stedē gesondē/dewelcke opēt-
 lijk beualen datmen sonder voozderre swa-
 richeit

De wterlic-
 ke beuelen
 des Conincx

richeit soude gedooogē d'Inquisitie/ onderhouden het Concilie van Trente/ toelaten de Bisschoppen/ en achteruolgen de Placcaten: So datmen eenen algheineinen oploop vooz de hant mercte. Inder vueghen dat de Gouverneurs / Wethouderen / Edele ende gheschicste des volcx grootelick moesten arbeiden eer sy de ghemeinte van wapenen ende oploop consten gehouden: Daerneffens oock te houue opentlick verthoonende de groote perijckelen daermen t'gansche lant/ dooz dese quellingē en vremdichedē/ in sette/ op datmē emmer in tijts daer in versage/ eer het erger werde. Daer en bouen verthoonden hen teghen sulcken beuelen de HOOTSTEDEN van BRABANT, a Insghelijcx de LEDEN van VLAENDEREN, de STATEN van NAMEN, ende andere: Ende eyntelick/ nadien allen desen vreesen ende clachten niet tegensaende/ in d'ijē maenden tijts nergens op veruen en worde/ So heeft hem by een geuonden een groot ghetal der Edele vanden lande/ om ten'besten te spreken ende te versuecken b dat teghen dese aenstaende onrustē ende verwuestingen/ werde veruen / dooz het bezijen der Inquisitie/ versuetinghe der Placcaten na den tijt/ ende by aduijse vande Staten Generale/ ende met een corte schozsinghe der veruolginghe ende Inquisitie/ tot dat zijn

Maies

De Hootsteden vā Brabant.

a. By hen clachte ouergegeuen 22. Januar. 1566 ende nae geprint.

b. By hen Requeste ouergegeuen 5. April. 1566. namaels gheprint metter appostille. De Geconferereerde.

Maecsteit daerop soude hebben gheordineert / ghemerct die selue niet langher in swanck en consten bliuen / wildemē voozcomende deerliche bloetstortinghe der onbersaten onderlinghe.

Als nu den roep en vreesse deser tsameringe der Edele / te boue groot was: so heefstmen den hooftstedē van Brabant (om de Veden ende Inwoonderen van sulcken hertoochdom te stillen) vercleert / ^{a 24. Martijl} dat sy ^{1566.} souden bevrūt bliuen vander Inquisitie / met last nochtans van te onderhouden de Placcaten (des d'Inwoonderen qualick te vreden waren) Ende wert daerenbouen in den Raede van Staten voozgehouden een nieu Placcaet / dwelck de voozgaende wat versuette inder seligie sake: om daermede den Edelen beter hope te geuen ende bette paeyen als sy comen souden / den welckē selue alsdoen oock werde vercleert / mitsgaders toeghesect datmen hen versueck met het selue / zünre *M.* by expresse soude ouer seinden / wiens antwoorde sy souden hebben te verwachtē / met belooftē datmē neffens zün *M.* met allen vliet soude aenhouden / op dat d'Inquisitie achterbliuen / ende de Staten Generale (ten eynde by hen versocht) vergadert mochten wordē / ende datmen daerentusschen opte veruolgingen sulcken Gozden soude stille / ende den

den Officieren ende Inquisiteuren sulckē
 Vriuen schrijuen soude/ dat alle onrusten
 souden verhuedt bliuen.

Dit dede den volcke weder eenen moet
 grijpen ende goede hope nemen/ dat sy hen
 coorts van alle die verdrukkinghen verlost
 souden vinden/ Maer de selue is daernae
 wed' verādert in meerdere verbitterhzy/
 men in so vele maenden daernaniet en ver-
 stant van des Coninc antwoorde op soo
 menichuidige verthooninge/ niet tegen-
 staende dat de Reghente / om zyn May-
 van al wel te informeren / mitsgaders aen
 te houden/ dat de Inquisitie af werde ghe-

a. De Heere
 Marekgraue
 van Berghen
 sedert geitor-
 uen oft ver-
 gheuen in
 Spaengie, en
 de Baentre-
 heere vā Mō-
 tigny sedert
 daer geuan-
 gen ende ge-
 doot oft
 noch geuan-
 gen, iomen
 des geen se-
 kere tijdin-
 gen becomē
 en can.

Daen / de Placcaten versuet/ de Generale
 Staten vergadert/ een Pardoen generael
 gegunt/ en om meer andere sake/ hadde aē
 zyn M. gesondē twee Ridderē vāder Do-
 de (die sedert noyt verlossen hebbē cunnē
 getingē om weder te keeren) maer datmē
 ter contrariē genoech thoonde datmen vā
 geēder meininge en was de generale Sta-
 tē te vergaderē/ bouen dien datmē in ver-
 scheiden plaetsen noch veruolchde de Chri-
 stenē tegē de belofde schozlinge/ en dace-
 nessens den Bondtgenoten mishandelde:
 welke dingentide gemeinte sulcken ver-
 bitteringe veroorzaechte / en inde Bondt-
 genoten sulcken nāstrouwē insgelijc inde
 gene

ghene die der **S**eligen waren toeghedacht
 sulcken wanhope / dat hender alder lanch-
 duerighe luytsaemheit is verandert in
 een haestighe contrarie verthooninghe.
 Inder vucghen dat die vander **S**eligen De opēbare
prekingen.
 hen hebben vervordert / van hen preekin-
 ghen ende vergaderinghen meer en meer
 bloot te gheuen / Ya achter nae heel te ont-
 decken ende hen vergaderingen heel open
 baerlich te houden / sonder dat eenige **O**ffi-
 ciers oft **W**ethouderen tselue consten be-
 letten / gemerct de menichte des volcx die
 toe luyt / waer nae sy de selue oock versker-
 den met wapenen teghen allen ouerlasten
 (gemerct men so straffe gheboden daer te-
 gen wtgaff) = dwelck ooc by nae alle blant a. By dē Plac
caten van 29
April. 1. Maÿ
26. Iun. 3. Iulij, en andere
 dooz gheschiede. Inghelijc de **S**ondtge-
 notē bezeeft wesende dooz den afkeer die
 men hen thoonde / hebben hen tsamen ge-
 uonden om eenige goede middelē te sluy-
 ten so tot verscheringe van hen persoonē / b. Te Sint
Truyden is
Iulio 1566.
 goeden ende huysen / als tot ruste ende be-
 schuddinge vanden Lande. Van welcher
 swaricheit is met hen daer nae / als tgan-
 sche Landt in onrusten ende alle de **S**tedē
 in twiste waren gecomen / om dat eenighe
 vander religien / met hulpe van het gepuf-
 sel / hen met een onueruenighe haest-
 cheit hadden misgaen int breken der **S**eel De Beel-
minge.
 den en ciraten vanden kercken ende **C**loos-
 fieren

stere in vele Landen / Steden ende Dorpen: Ende bouen dien bestaen / van hen sermoonen ende oeffeningen te houden openbaerlyc binnen den kercken in den Stedē) verdragen by der Regente met aduysse vā den Grooten ende Raden / om voozere moetwillen / ouerdaden ende bloetstortingen te verhoedē / welck accoꝝd was inhoudēde belofte / dat sy om hen verbout noch Requeste nemmermeer achterhaelt / en de pꝛekinghen inden plaetsen daer sy waren / sonder wapenen gedoocht souden wordē. Ende dat sy daer teghen hen beste souden doen om twolck te ontwapenen / ende alle voozere ongheregeltheden te beletten. ^a Waerinne vele van hen / iae oock vanden Grootē des lants / ^b by laste vande Regente / hen wel hebben gequeten ende grooten arbeit gedaen om de Gemeinten aen hen handtwerck weder te brengen / en de wapenen te doen afleggen / ^b so sy die alom in de handt genomen hadde: Aldaer makende by pꝛouisiē verdragen / navolgende dē vooz. accoꝝde / na dat de gelegenthedē in elcker plaetsen nootlichen verheiffchten: aldaer alleenlick gedooꝝede de Euangelische sermoonen / vanden ghenen die hen roemden / oft gereformeerde / oft vander Confessien van Nisburch / oft die alle beide / ter tyt toe dat by zyn *M.* met aduys vā den

Tverdracht
der Edele.

a. Byden accorde vā 23. Augusti, en den verseker brieuen daer op gegeuen, al gheprint so alleen als aen Prince boeckert.

b. De Prince van Oraengien Tantswerpen, in Holland en Utrecht.

b. De Graue vā Egmōt in Vlaenderen.

De Graue van Hoorne te Dornick.

De Graue van Hoochstratē te Mecheln.

den

den Staten Generale anders soude wes-
sen gheordineert. Bliuende des niet te-
min alle de Inwoonderen int Generael
in politike vrede onder de behoorlycke ge-
hoorsaemheyt des Coninck.

Dit accoord paeyde twolck seer ende gaf
weder hope van cozte beteringe bi middel
vande langverwachte vergaderinghe der
Generale Staten / maer tselue is daer na
verkeert in een meerdere mishope ende af-
keer / als men metter tijt ghewaer is ghe-
worden dooz verscheydē gheboden ^a brie- ^a Dat men
uen ^b ende voortstellen dat de meyninghe ^b fiet de Plac-
vander Regente niet en was te onderhou- ^c caten van 25.
den voorder dan met woorden en scriuen / ^d Augusti 7.
maer gheenissins metter daet / tghene dat ^e Septembris.
ter was verdragen / toeghelaten en ver- ^f 8. Octobris
sekert / ia dat men niet en sochte dan bedec- ^g ende 14. De-
telic daer teghen te comen ende die Keli- ^h cēbris 15 6 6.
gie weder te verdragen. Souē dien dat in ⁱ b Inghelijcx
stede van te vergaderen de Staten Gene- ^j de brieuen
rale om by gheuechelijcke middelen alle ^k van 21. No-
saken te beteren / de Regente dede heyme ^l uembris 4.
lijck vergaderen volck van oorloghen tot ^m ende 17. De-
daer toe binnen houdende dat de Coninck ⁿ cēbris 1566.
by syn ontrouwe Dienaers (die seer ver- ^o f. ende 25.
blit waren / dat sy nu vonden hadden tge- ^p lanuarij en-
ne sy langhe hadden ghesocht / so sy nu de ^q de 16. Fe-
wech bereyt sagen om te comen totter ver- ^r bruarij 1567.
langder verdruchinghe ende Dominatie ^s Doplichten
des ^t vā oorloock
volc.

des Vants) soo verre was verleyt ghewor-
 den / dat hy hadde ghesloten daer inne te
 verlicn met ghewelt ende ghewapender
 hant: Waer wt geuolcht syn de ongheluc-
 ken diemen gheuen heeft: De Ghemeyn-
 te heeft buer hier ende daer met wapenen
 ghesocht te beschudden teghen de wtte-
 ringhen ende ghewelden vanden Crichs-
 volchs byder Kiegente ghelicht: Sommige
 Steden hen niet ter stont ondworpen den
 Garnisoenen syn vercleert rebel/belegert
 ende ouerweldicht / vele vanden Adel syn
 veruolcht/verflaghē/ ende gheexecuteert:
 Opt coztste: na vele bloetstoztinghen ende
 verwoestinghen/ syn alle de Landen ende
 Steden verheert/ ende de Euangelische lee-
 re met heuren aenhanghers (sy warē van
 der Confessien oft Ghereformeerde) ver-
 dreuen/ ghebannen oft gedoot. En eynde-
 lijck in stede datmen verwachte den Co-
 ninck / so is daer met eē groote heyzcracht
 van Spaengnaerden en Italianen inghe-
 comen / niet om de ghewoonlijcke Keligie
 daer weder te planten (ghemerct die alree
 de daer weder inghestelt / ende de contra-
 rie gās tonderbrocht was). Maer om dlāt
 te verdrucken ende van alle syn Priuile-
 gien te bezoouen: De voozshertoghe van
 Alba als Capiteyn Generael byden Co-
 ninck ouer de Nederlandē ghestelt: wiens
 wꝛect

D: compste
 des Hertogē
 van Alba.

W:ætheden ende Tyzannien soo groot
 ende openbaer syn / ende daghelijckx val-
 len / dattet noodeloos ware die te verhalē/
 besunderere want die v (mijn weerde hee-
 ren ende Vrienden) niet ombekent en syn/
 ende is in somma ghenoech datmen seg-
 ghe / datter noyt exempel soo wzeet by es-
 nighen Tyzant in Wyanden Landt en is
 voort ghesiet / dwelc den desen niet en heb-
 be gheuolcht / ia te bouen ghegaen. Doch
 de daer en tusschen den absenten Coninck
 (die hem te vele gheloofs ende machts
 gheeft) te verstante / dat hy anders gheen
 meester vanden Lande en can gheworden/
 noch Wolck tot synre onderdanicheyt ghe-
 brenghen / hoe wel het daer wt noyt en is
 ghescheyden / maer hem altyt ghetrouw
 ghebleuen sy : Van alleenlyck hebbende
 ghesocht te bliuen by syn Præuilegien /
 ende vry vanden veruolghinghen / Bis-
 dommen ende Inquisitie / mitsgaders te
 comentotter vryheyt synre Consciencien
 ende tot kennisse des Euangelij / ghelijck
 byde verhaelde gheschiedenissen bouen
 cleerlyck ghebleken is.

De meynin-
 ghe der Inge-
 letene.

Niettemin Geminde Veler / nae dien
 ghy soo ghzeetich syt / om eenighe Exem-
 pelen zynder Tyzannien te hoorzen / soo
 sal ick v sommighe vanden voo:neemsten
 die

die hy teghen eenighe particuliere heeren
 voorgeftelt heeft verhalen. Want het niet
 alleen onmoghelijc/maer oock verdrietich
 soude wesen te willen vertellen alle de on-
 rechtuerdicheden/verdozuckinghen/ver-
 volginghen/vanghinghen/doodinghen/
 Sauninghen/ouerlasten/vercrachtingē/
 Roouinghen en̄ wzeetheden/die hy en̄ de
 syne aldaer no so langhe hebbē voortghe-
 stelt ende daghelijcx noch doen teghen de
 Landen/Steden/Staten ende inwoonde-
 ren int Generael ende particulier.

Inden eersten dan/so heeft hy/om zijn
 voorgenomen Tyrannie/bet te beueftigen
 en̄ met eenen te wesen de wzeede volbrin-
 gher vander verlangder wzacgiericheyt
 des Cardinaels/by hem seluen gesloten/
 al eer hy int landt quam/dat hy soude om-
 bzinghen alle de principaelste hoofden en̄
 Groote Meesters vanden Nederlanden/
 die hy wiste byden Inwoonderen om hen
 groote dienften den Coninc en̄ den Landē
 ghedaen/liefghetal te wesen ende oock
 meer gheneycht te syne tot soeticheyt en̄
 voerde vziheydt des Onderfaten/bewa-
 ringhe der Preuilegien en̄ onderhout der
 beswozen Contracten/dan tensaken dieer
 tegen waren/die hy nochtans wilde doen
 volschieden. Euen wel thoonde hy dē sel-
 uen/by bziuen/onthalinghen/en̄ anders-
 lins

Als alle goet gelaet en vrientschap ter tijt
 toe by hem middel int lant fierck genorch
 vandt om zijn quaetherte tontdeckē/ dooz
 welcher gheueynsheyt hen deirlic bedro-
 ghen hebben geuonden soo wel de heere De Graue
 Graue van Egmont/ Ridder vander Do- van Egmont
 den/ Gaet/ van State en Souuerneur van ende Hoor-
 Vlaenderen en Artoys die inden voorjaar ne.
 de Dozlogen so merckelicken dienst ghe
 daen heeft als elc weet: Als oock de heere
 Graue van Hoozne/ Camerline ende Ca-
 piteyn vanden Archiers des Coninc/ Ad-
 mirael vanden Nederlanden/ Gaedt van
 State ende Ridder vander Dozden/ die
 den Keyser en Coninc alomme so langhe
 so groote diensten gedaen heeft: De wel-
 ke hi beyde ontboden hebbende onder het
 deersel van te Gaet te comen/ heeft verrade
 lic elc besondere doen vangen a teghen de a Den negē-
 Preuilegen/ so wel des Lants/ als des gul- sten Septem
 den Vlies: Ja ooc de selue doen veruieren bris 15 6 7.
 en nau bewaeren opt Casteel van Gendt
 vele Maenden lanc/ en dat er ger is/ onder
 eenen schijn van versierde belastingen en
 van eene syne onrechtueerdighe ende on-
 deuchdelicke vercleringhe ghegeuen (niet
 tegenstaende dat so wel dern als vandere
 der voorszreuen heeren hen seluen by hen
 eyghen antwoorden seer wel hadden ont-
 schuldicht) hen beyde opentlic met onge-
 C 3 hoorder

a. den v. Junij
1568.

hoor der weestheydt / binnen de Stadt van
Buessel doen onthalsen ende hen hoof-
den daer nae als eene tecken zynre Tyran-
nije / ende van des Vants Nauernije / doen
rechten op hooghe staken / de selue aldace
vele vzen ten aenschouwe van elckerlyck
soo latende / tot grooter verachtinghe / niet
alleen van hen / maer ooc van allen den ghe-
nen die hen aengaen / de welke elcx der sel-
uer herren verantwoordinghe ende on-
schult seer wel int langhe sullen cunnen
bewyisen alst hen sal belieuen daer toe te
verstane.

Souen dien heeft hy doen grūpen alle
de verplichte Edele / dienen int Vant heeft
cunnen vinden / iae heeft oock eenighe van
hen doen achterhalen buyten des Coninc
Landen / hen houdende onder tskijck / b de
welcke hy daer nae alle / metten ghenen die
vooz syn compste gheuanghen waren / buy-
ten oozden van rechte ende sonder manie-
re van proesse / deen na dandere smadelijc
heeft doen dooden: Mitsgaders oock ver-
scheyden andere herren / Edele / ende Wole
van soorte / Wetentheyte ende heruaringe
(die hy allegader socht te vernielen op dat
ter niemant en soude ouerblijuen die sou-
de ghedencken / ende naemaels bewyisen
moegen / de voozdeelen / vryheden en rech-
ten des lants) die hy verfont / bewint ghe-
hadt

b. De Heerē
vā Vendevil-
le ende Bien-
ques.
c. De twee
ionghē Hee-
ren van Barē
borch, de hee-
ren vā Lou-
uerual, Vi-
leers, Renes,
Backerfeel,
Tournalon,
Duy, Elpen-
dam, Trilt,
Andalot.
VVingel,
Cock ende
meer ander.

hadt te hebben/ oft te verftane op falen vā
 den Staten ende vanden Lande. Vanden
 welken hy verſcheyden heeft doer aen- a. De Borge-
 taſtē/ die alreede doot ſyn/ ^a ende dier noch meester van
 ſitten ^b en dorren niet beters verhopē/ Antwerpen
 want hy niemāt van qualiteyt hem en laet Stralē, de Pē
 ontgaen die onder ſyn clauwen raect: daer ſionaris van
 en bouen allen die hy doet dooden nemen Namen, de
 de alle hen goet. Waer mede noch niet ver Borgeme-
 ſaet weſende/ ſoo heeft hy oock na hem ge ſter van En-
 nomen / alle die goeden vanden Grooten ghen, d'Adup
 Edelen/ Verplichtē/ Gheleerden/ Cooptie caet van Hol
 den/ Borgheren en Inwoonderen die om lantende an
 der Religien oft andere ſaken in tijts ver dere.
 trocken waren/ die hy alle daer na teghen b. De twee
 recht ende redene noch heeft ſchandelickē Pēſionariſen
 doen wtroepen. Onder de welken niet ver vā Machelā
 gheten en ſyn **Mijn Heeren: de PRINCE** ende andere.
VAN ORAENGEN Graue van Raſſau/
Wijheere van Bzeeda ꝛc. Ridder vander
Orden/ Raet van State/ Gouverneur vā
Bourgoingnen/ Holland/ Zeelant en Wt-
recht: niet tegenſtaende ſoo menichvuld-
ghe ſine langduerighe dienſten / den Key-
ſer / den Coninc ende den Lande ghedaen/
en merckelick oock inde voozgaende onru-
ſten: de GRAVE VAN HOOCHSRATEN/
Saenrheere van Borſſel ende Sombzeff
ꝛc. Ridder vander Orden ende Capi-
teyn van een Gende van Ordonnancien/
hebbende den Coninck ende den Lande

a Datmen
ouerlese de
verantwoor
dingen deser
twee Heere
alreede ghe-
druckt.

b Datmen
ouer sie deser
Heeren ant-
woorden ge-
sonden ofte
voortroepin-
ghen.
c. 24. Janua-
rij. 1568.

uer groote diensten inden lesten opzoerech
ende anderlins lange te vozen ghedaen. **De Graue Lodewijc vā Nassou/ Des heere Prin-
cen Broedere: De Graue vandē Berch syn Swa-
ger: De Graue vā Culenborch / ende Wijlen de
heere vā Brederode ende Vianen b** (dese vier le-
ste om geweest te hebben de hoofden van
den Bontgenoten) hebbēde de selue sesse
heeren openbaerlijc allegader doenvoort
roepen op eenen dach sonder hen te vozē
oeyt eens met vrieuen / boden oft anders-
lins ontboden te hebben / ghelijck by oock
daer mede seer onrechtuerdelijck voort-
gheuaren is / sonder eenich acht te nemen
op hen wel gefondeerde antwoorden ende
protestation. Van ghelijcken heeft hi oock
voort en na ghedaen tegen verscheyden an-
dere heeren / Edele / verplichte / Borgher-
meesters / Scepenen / Raden / Pensionari-
sen / Doctoren / Aduocaten / Secretarisen /
Greffiers ende andere geleerde ende ver-
varen lieden / eensamentlijc tegen de ghe-
deputeerde / Consiistorien ende andere vā
der Aeligion / die ontcomen waren / want
hy vanden anderen so deerlijcken moozdt
alle diant dooze ghedaen heeft dattet ver-
schrikelijc is om hooren. Mits den welc-
ken wy de voordere verhalinghen willen
laten bliuen / v alleenlijc vermanende dat
ghy wilt ouerpeysen de wzeetheyt die hy
voort

voortstelt teghen de Vrouwen ende Weduwen/ soo vanden vertrockenen als gheboodden/ van wat State die oock sijn/ dien hy bouen de goeden van henne mans / oec onthout hen eyghen Goeden : Ende voort noch een Exempel in stede van vele / wilt toch aenmercken met hoedanigher boosheit/ hy heeft doen grüpen ende gheuanghen in Spaengnen ghesonden/ den Graue

vá Buren/ des voorsz. Princē Sone / al en was hy maer een kind van 12. oft 13. iaren / dien de Vader hadde ghestelt ter Scholen tot Loenen/ om namaels soo vele bequamer te wesen om synen Coninck/ ende Vaderlande dienst te moghen doene . Wie wilt nu voortdane eenich recht/ redene of billicheit verwachten/ vanden ghenen die doort dufdanighe ende dufsentderhande deerlyche tirannien / alreede soo cleerlyck bechoont heeft/ dat syn voornemen anders niet en is dan te berouwen/ verdrukken/ dooden ende ouerlasten alle die ghene diet hem belieft/ sonder eenich onderscheyt der persoonen te nemen. Hier mede hope ick v(beminde Kerstenen) ghenoechsaem bewesen te hebben die ghelegghentheden der saken / sulcx dat ghy wel begrüpt datter inden Lande gheen wederspannichcyt en is ghewerft/ maer alleen eenen yeuer totten woortde Godts ende ter onder Wyshheit / onder de

De Graue vá Buren.

behoorlijcke ghehoorzafheit des Coninck/
maer dat dese verdzuckers anders niet ge-
socht en hebben dan om de Inwoonderen
te tergen/ teneynde sy mochten gheraken
theurder verlangder heerschappie. Waer
om ick weder come ten Terte vanden ad-
wÿse bouen verhaelt / in dwitlegghinghe
vanden welken ic cozter dencke te vallen/
mits ghy doer de voozghaende bewysin-
ghen / donschulden daerop dienende by u
seluen wel syt begriÿpende.

Daerke bela-
kinghe.

Inden eersten dan, Soo vwort de voorf. Heere van Stra-
len, Belast van inden Iare 1565. vvesende Borghemeester
vande Stadt van Antwerpen, ghehadt te hebben groote
ghemeynschap, verstandt, ende handteringhe, met Heer
V Villem van Nassau Prince van Orangien, &c.

Ende want dese fraye staetgeuers ghe-
noech begriÿpen/ dat niemant van verstan-
de en soude cunnen quaet vinden/ dat een
personaige van sulcken state / en Souver-
neur van so vele Lande/ ia soo wel de groot-
ste Baenderheere van Brabant ghemeyn-
schap hiel met eenen Commissaris generael
vanden Staten der Landen/ en Borzgemees-
ter van een soo voernaeste Stadt van Bra-
bant als Antwerpen (ter oorzake vanden
welken soo wel de Coninck/ de Regente/
als de Cardinael en alle dandere vanden
houe oock van ghelijcke deden) dwelck on-
twijfelijck gebeurde om den dienst des Co-
ninck ende weluarē des Vants en om de sa-
ken

ken vanden Staten en beden van zyn **M.**
 bet te beweghen / soo veruoorderen zy hen
 tot grooten onghelycke (oordeelende van
 andere na hen eyghen boosheit) de selue hē
 nisse te blameren met eē valsche versierde
 meyninghe seggende die gehouden te syn.

Aengaende het opponeren der Staten van Brabant: e
 ghen de vercleeringhe ende vuterlijck beuel by zynre **M.**
 vut Spaengnen ghesonden.

Welcke woorden aengaende dese staet-
 gheuers hen wel behooren te schamen van
 sulchen loghenen / en waren sy soo ombes-
 schaemt niet dat zy hen laten duncken dat
 zy elcken moghen oplegghe alle de logenē
 die hen duncken te dienē tot haren boosen
 vooznemen: Wat sullen sy segghen / oft ick
 hen onkenne dat de Staten van **Brabant**
 hen teghen dese bygebrochte beuelen des
Conincx ghestelt hebben / ia daer en bouen
 bide gescriften de cōtrarie bewijse: maer
 ick verstaen wel waerom dat sy dit punct
 so valschelick gestelt hebben / het is (be min-
 de Veler) om daer mede heurer voozgaen-
 der loegenen eenighen schijn te geuen / soo
 de sake doock den **Heer Prince** gheraect sou-
 de moeten hebben / hadden de Staten van
Brabant hen daer tegen geset / mit dien de
 selue heere wel is een vooznoemste let van
 diē / onder de **Edele** van **Brabant** / die daer
 makē het tweede let der seluer **Statē** / welc-
 ken schijn achterbleuen soude hebben in-
 dien

a. datmen be
 sie de ouerge
 geuen ver-
 thooninghe
 der Hooftste
 den metten
 appointe-
 mente ende
 andere stuc-
 ken.

dien zy allen ghesect hadden (soo het noch
 rans warachtich en bide bouenverhaelde
 stukken opentlijck blijcken is) dat de vrie
 hoofsteden (en niet de Staten) van Brab-
 vant hen hadden inden Raede des selfs her-
 toochdoms / ouer die beuelen beclaecht:
 als ghebuert zynde teghen hen clare Pre-
 uilegien / ghemercht de selue hoofsteden
 maer en maken het derde Vet vanden sel-
 uen Staten / waer onder de heere Prince
 niet begrepen en is / die hem ooc van desee
 blameringhe onghetwijfelt soude wel o-
 penlijck verantwoort hebben / hadden zy
 hem selue des derren beschuldighen: maer
 sy vreesden dat hen valscheden dooz het wt
 gheue zynre verantwoordingen te vsoech-
 aenden dach ghebrocht soudent zyn: All
 waertooch dat niet alleen de hoofsteden
 maer oock de Staten soo van Brabant als
 van al dandere Nederlanden hen hadden
 beclaecht (soo die hoofsteden ende eenige
 andere ghedaen hebbē als bouen verhaelt
 is) ia ooc hen teghen sulchen geboden ghe-
 stelt / ende dat bouen dien de heere Prince
 ende Stralen / mitsgaders de Pensionaris
 van Antwerpen (dien aengaende int selue
 aduis daer na oock gheblameert) ende alle
 andere van dier saken tsamen hadden ghe-
 raetslaecht / sy en soudent niet ghedaen heb-
 bē dantgene dat sy van Edts en Staets
 we

weghen ten dienste vanden Coninck ende
 weluaren des Vands schuldich waren te
 doene/ ende behoozden des grootelijc ghe-
 pzen ende meer gheacht te worden. Wāt
 aenmerckt eens de puncten die zy byzren-
 ghen ende ouerweecht daer neffens de ge-
 schiedenissen bouen verhaelt/ ende ghi sult
 cleerlijc beuinden/ dat de selue beuelen hen
 der gheruerder d'ij puncten/ syn gheweest
 derrechte oozsaken van allen dē nagevolch-
 den onrusten/ daer doer twolck mits wan-
 hope benoodicht is gheweest ompaciētich
 te worden/ aenghesien die sulcx syn/ dat de
 selue gheen sins en consten toeghelaten
 worden/ sonder het woort Godts te ver-
 d'ijuen/ alle de Paussche afgoderijen te be-
 uestighen/ d'lant te bederuen ende d'On-
 derstatē te verd'uchē / dwelc wt den seluen
 aduise wel can ghemerckt worden/ soo het
 opentlyckinhout dattet was.

Aengaende d'Onderhout des heylige CONCILIE
 VAN TRENTEN ende den PLACCATEN van
 synre M. vanden Kersten ghelooue, midtsgaders der IN-
 QVISITIE nade Godlycke ende VVeereltlyckerechte
 ende doude ghevoonte.

Spent hier v ooghen alle ghy die het
 Euangelie belijt ende den iock des Ante-
 kerst ontcomen syt/ van wat State oft Vā-
 de dat ghy syt/ weder ghy v noemt vander
 Confessie oft Sherefozmeerde/ ende aen-
 merckt waer dese Tyzannische ende Pa-
 pif

pische verdrukkinghen henen willen/ ende
 ghifult beuindē datmen soect (maer God
 sal doo; syn ghenade om syns Woorts wil
 le/ dwelck hgy alleghader schuldich syt te
 voo;deren/ daer in versien) wt te royen / so
 wel de W;rheden en Rechten / als oock de
 warachtige Leere/ wederplantē de Paus
 selijcke/ niet alleenlijck inde Nederlanden/
 maer ooc (consten zy tot haren vermete co
 men) in Duytlant en doo; alle t;rijck (van
 den welcken bina alle de Nederlanden van
 outs leenen/ leden en gehouden syn) ta ooc
 in Ostlant/ Franckrijck/ Enghelant/ Des
 nemercken/ Sweden/ Schotlant/ en in alle
 de Vanden die hen Kerstenen roemen.
 Neempt des vzy eenē verskerdē Spiegel
 aen die vande Nederlanden/ acnmercken
 de hoe zy metten seluē in dese dzy puncten
 ghehandelt hebben.

Het Cōcilie
 van Trēten.

Ierst aengaende het Concilie van Tren
 tennadien v allen kenlijck is hoe grooten
 Afgoderijē het beuesticht ende hoe grootē
 verdrukkinghe het medebzengt/ a en wil ic
 des hier gheen verhael doen / voeghende
 alleenlijck dat niet tegenstaende den groo
 ten langhen veruolghen der Sheestelijc/
 men noot totter vercondinghe desselvs en
 heeft inde Nederlanden derven verstaē tot
 in Julio. 1565: datmen die te Houe toeliet/
 maer niet soo vele acceptien dat de Rech
 ten

a. datmen de
 boeckē ende
 geprinte De
 creten daer
 oplese.

b. datmen de
 se restrictien
 alom gheson
 den ouerlic.

ten en voordeelen des Conincs en der on-
 dersatē schenen genoeg verwaert en den
 Decreten vele benomen te wesen. Als daer
 na byden beuelen inden Aduise gheruert/
 donderhout des Concilieweder belast wert
 sonder eenich bespreck / Soo heeft de sie-
 gente ende den staedt vercleert / dattet hē
 alleen verstonde onder de voorgaende re-
 strictie / ghelijc oock d' Inwoonderē des se-
 dert niet voor dere ghequelt en zyn gewor-
 den / tot dat zy tonderbrocht ende de Van-
 den ouerweldicht zyn / hoe wel ick niet en
 meynde dat voor date vā aduise / oyt men
 sche aldaer ter cause vander swaricheit int
 toelaten vandē Concilie gemaect / beschul-
 dicht sy (so andersins noch de siegēte noch
 eenighe stadē oft Werten des vzy gaen en
 souden) ia oock Stralen seluer niet / in gee-
 ne vanden twee Betichtinghen teghen
 hē bybrocht / maer naderhāt alst dese ver-
 bruckers meynden al ghewonnen ende te
 bouen ghecomen te wesen / hebben zy hen
 verfstout te ontdecken / dat de swaricheydt
 op dit fraey Concilie ghemaect / was een
 vanden oorsaken / dacrom zy teghen die
 Inghesetene soo verbittert waren / tselue
 soo langhe wel hebbende connen / binnen
 houdē ende voorworpen / de Prekinghen/
 Befeninghen / Seelt storminghen / Wape-
 nen ende Rebellie. **Wt deser geueynstheyt**
condt

a. byde ghe-
 printe ant-
 vvoorde van
 24. Meerte.
 1566.
 b. ghegeuen
 den 11. Augu-
 sti. 1568.

rondt ghy (omijn weerde **S**oeders) wel gheordeelen/ hoe venijnighen herte sy dra ghen teghen alle de Landen ende Persoonen die aengaende hen vryheit so int **G**esesteluck als **W**eerlick hen hebben oft souden derren thoonen van ander ghemoet te wesen dan sy / ende hoe sy daer mede om springen souden waert in hender macht.

De Placcatē
teghen d'**P.**
vangelie ge-
condicht.

a. doer de ge-
printe placca-
tē en de boec-
kē die inhou-
dende, mit-
gaders tbe-
grijp daer aff-
gheltelt aen
Sprincen ver-
antvordin-
ghe.

b. datmen le-
se die hitto-
rie der Martē-
laren, van on-
sen tijde en-
de andere
dierghelijcke
boecken, in
alle talen ge-
print.

Wopende de Placcaten ghemaect opt ge-
looue / en wille ick hier niet verhalen de o-
uergroote **W**reetheyt der seluer / mits die
elcken kenlick syn / alleculic allen **V**ierste
nen voozhoudende de onghewoerde ver-
moordinghen dier wt gheuolcht syn tegen
alle de ghene die doersten wijcken van de
Paepsche afgoderijē: daer doer sy te recht
vanden **V**olcke soo ghehaet werden / soo sy
de executien van dien daghelicx voelden /
aen hen seluen oft aen hen naeste / oft em-
mers in hen consciencie / mitsgaders de ver-
woestinghe die daer quam / te meer ghe-
merct het ouergroot ghetal der gheenre /
die inde **N**ederlanden sedert 50. jaren her-
waerts met verscheyden tormenten deer-
lick omghebrocht syn / om gheuolcht te
hebben de **V**ere die sy seyden den woerde
Godts ghelick te wesen / waer af het ghe-
tal loopt ouer de hondert duysent **P**erso-
nen van allen ouderdom / state ende we-
sen / bouē noch de ontallicke menichte der
ghe-

gheuangene/ ghecastijde/ ghebannene ende
 de verloopene/ so dat de verbitteringhe te
 ghen sulcken moorden soo groot ghewor-
 den is dat van ouer veel tarē / verscheyden
 Officiers ende Wethouders daerom in di-
 uersche plaetsen/ dicwils in vaer ghecomē
 syn van doot gheslaghente worden/ ende
 dat de Ghemeynten soudē hebben opge-
 staen: Euen wel eest altijt een vaste loghe-
 ne/ (verliert tē eynde als de voor gaende) /
 dat de Staten/ oft ooc de hoofsteden van
 Brabant hen soudē gheset hebben tegen
 die Placcaten (hoe wel die Wreethheit hen
 seer misaechde) ende altijt merctmē daer
 wt de bloetdorsticheyt deser verdzuckers/
 om te veruolghen ende dooden aen allen
 oorden/ alle die hen des Euangelie derren
 roemen: ende dattet maer al bedrieghelijc-
 ke gheueynstheden en syn gheweest / dat
 men ghelaet ghemaecht heeft van de Plac-
 raten te willen versueten / by aduiss vande
 Generale Staten oft anderlins/ om mette
 veranderinghen vander Regente vā Co-
 ninck wegghen voor ghehouden a tijt te win-
 nen/ tot datmen hem int Landt sterck ghe-
 noech gemaect soude hebben/ om dan vry
 lijck metter wterster strafficheyt tegen de
 Verstenen te rasen/ soo sy nu thoonen: och
 Godt verlost ons haest van sulcken Tyra-
 nen.

a. Blijbyde
 verfuetinghē
 voorghehou-
 den den Rae-
 de van Statē
 ende daer na
 verscheyden
 Staten der
 Nederlandē,
 in Meerte,
 April, ende
 Mey, insghe-
 lijcx den brie-
 uē vande Re-
 gente vā 24.
 Meerte, ende
 vanden Co-
 van Augusto
 1566. ooc by
 der verande-
 ringē by Plac-
 cate gegunt
 in Mey 1567
 sedert byden
 Hertoge her-
 roepen.

De bloedige
Inquisitie

Wenghaende de heylighe (ia Tyrannif-
sche) Inquisitie / dat is wel het sonderling-
ste punct (o Christelÿcke Broeders) dwelc
dese Veruolghers van ouer 50. Jaren ghe-
quest heeft: Ende Godt zy gheloeft dat zy
nu (als zy hen laeten duncken versekerde
meesters der verdructer ondersaten te wes-
sen) comen ontdecken hoe het hen ghespe-
ten heeft / dat zy dat punct noot te vozen en
hebben cunnen te weghe brenghen / nae
dien het hen conste doen vrye heerschap-
pye hebben ouer de persoonen / goeden / en
de consciencien der Inghesetene / al heb-
ben zy dat wel cunnen verberghen ende
loochenen / ia doock de contrarie doen belo-
uen (om te bequameren tijde te hernemen)
ghelÿck wten voozverhaeldengheschiede-
nissen wel begrepen wort. Maer rueren-
de het teghenstellen der Staten van Bra-
bant / hebben dese versierders soo wel ghes-
loghen / ghelÿck zy inden twee voozghaen-
de puncten gedaen hebben: want die Sta-
ten hen daer teghen noot gheset en hebbē /
maer de Hoofsteden hebben hen des be-
claecht / soo vooz verhaelt is. Het staet ooc-
te verwonderen dat dese gasten nu derren
yemant beschuldighen om swaricheyt ge-
maecht te hebben int toelaten der Inqui-
sitie / ende niet gade en slaē / dat sy daer me-
de oock comen te blameren / niet alleene al-
le de

le de Staden/Wethouderen ende Inwoon-
 deren des Lants) die des altijt ghecruent
 hebben)maer oock alle de Princen / Sou-
 uerneurs ende Regenten desselvs / die tot
 desen toe zyn gheweest / ghemerct zy d'In-
 brenghinge der Inquisitien altijt ghehou-
 den hebben doozde ghewisse bederffenisse
 des Landen / a waer doer zy oock den Ghee-
 stelijcken dat punct soeckende gheen ghe-
 hoor en hebben ghegheuen / ia oock als zy
 daer op hem wat te vele gheloofst hadden /
 tselue daer na (beter synde onderricht) ter-
 stont herboden hebben . Soo hebben ghe-
 daen de Keyserlyche Maiestejt / ende de
 Coninghinne Maria zyn suster Regente /
 b Inghelijcx dese Coninck ende de Hertog-
 ghe van Sauoyen Souuerneur / c van ghe-
 lijcken heeft wedervercleert de Coninck /
 ende de Hertoginne van Parma Regente /
 inde Jaren 1562, 1563, 1565, ende 1566, wae-
 rom willen dan nu dese quaetwillighe den
 Coninc zynen eedt doen breken / ende hem
 doen doen teghen soo menichvuldighe ge-
 loofsten? Waerom blameren zy nu in som-
 mighen particuliere / tgene in elckerlijck tot
 noch toe altijt is ghepresen? Waerom vin-
 den zy als nu quaet / tghene de Keyser / de
 Coninck / de Souuerneur / ende de Sou-
 uernanten / met hennen Staden / altijt heb-
 ben goet gheuonden / ia de vooz s. Hertogin-
 ne noch in Meert ende de Co. in Augusto

a. datmen be-
 sie dinforma-
 tien en ver-
 thooningen
 diervan Ant-
 vverpen, van
 de iare. 1550.
 ende 1562. ins
 gelijcx de
 historie der
 Inquisitien.
 b. Inden iare
 1550.
 c. Inden iare
 1555.

2. Blijct byde
geprinte ant
vvoorden vā
vā 24. Meert
ende 6. April
ooc by des
Co. resolutie
en tverdrach
metten Bont
ghenooten
gemaect in
Augusto
1566.

1566. beyde doen toelatende den vyzdom
der Inquisitien: a Gest om dat zy alsnu het
Vant hebben ouerweldicht/ende de Wape
nen meer inde hant dan als doen: so moet
men dan segghen / dat alle de voozgaende
acten niet dan gheueynstheden gheweest
en zyn/om ter beter bequaemheyt te comē
totter voozghenomen verdzuckinghe.
Neēpt daer uwen Spiegel aen ende wacht
v wel van sulcke schoone gelaten ende ghe
ueynsde woorden. G ghy Kerstelijcke Wo
sten ende Volcken/voecht v tsamen om die
te wederstaen. Het is oock vzeempt dat zy
alsnu comen achter rugge den heere Pzinc
te ende andere blameren / van swaricheyt
ghemaect te hebben op sulcke zynre M. be
uelen van d Inquisitie toe te laten/daer zy
eenighe Maenden te vozen inde vooztroe
pinghe dessels heeren hem beschuldigen
van dat hy soude gesect hebben dat de Co
ninck d Inquisitie wilde inbzenghen / al
waer zy by vueghen/dat de Conincx mey
ninghe sulcx niet en was. Menmerct dese
contrarieteyten ende oorzdeelt hen booshe
den/beminde Veler/om de welcke te bedec
ken/hebbē sy aldaer verhaelt vander Inqui
sitien van Spaengnen/ende hier voeghen zy vā
der Inquisitie na de Gheestelijcke ende Vveereldijcke
rechten/als ofter eenighe onderscheyt ware
tusschen d Inquisitie vooztbrocht byden
Gheeste

Gheestelijcke rechte (so zyt noemen) ende
 d'Inquisitie gheploeghen in Spaengnen/
 dies gheene en is/ emmer voozderedange
 lÿck na de strafheyt oft sueticheyt des Bis
 schops/ bloetgiericheyt oft medelÿdenheit
 des Inquisiteurs/ ernsticheyt oft slapheyt
 des veruolgers/ de ondersoeken / veruol
 ginghen/ rechtvoozderinghen ende execu
 tien/ rinnen op den cenen tyt ende in den
 eenen Lande herder oft sueter vallen dan
 inden anderen. Om nu het volck meer te
 verdoouen / soo voeghen zy daer en bouen
 alhier den frayen mantel van doude geuuoonte,
 om den outwetenden wijs te maken / dat
 d'Inquisitie daer altyts gheploegen ware/
 dwelck men nemmermeer en sal beuinden
 (al hebben zy den Coninck doer sulcken
 valsheyt bedrogghen) ia blijckt de contrarie
 daer af wel cleerlyck byden verthooningē
 soo wel byden hoofsteden ghelÿckelÿck
 als by die van Antwerpen alleene ^{a. inden Iare}
 gegeuen/ mitsgaders byden vasten Preuis ^{1566.}
 legien ende bescheeden des Vants: soo dat ^{b. inden Iare}
 men op hen ghebloemde ende bedrieghe ^{1560. en 1562}
 lÿcke bysettingen gheen achte en behoort
 tenemen.

Wt ghelÿcker boosheyt derren zy noch
 wel by voeghen/ dat

Stralen vanden Prince verstaen hadde de beraetslaghin
 ghen, aduijsen ende sluytinghen daer op ghenomen in
 den Raet van State. Dē haet des
Cardinaels
tege Stralen

Hoe wel zy die heere daer af niet opentlyc
 en hebben derren beschuldighen / die hem
 anders des wel verantwoort soude hebbē
 in zyn ontschuldighen / ghelyck hy noch
 wel doen sal / soo verre hem yemandt wilt
 betichten / dat hy synen State van Raedt
 van State / niet en soude toeghedraghen
 hebben het respect ende secreetheyt die hy
 behoorde / sulckx oock nemmermeer be-
 uonden en sal worden. Maer want dese lo-
 ghenacers metten aenhanghers des Cardi-
 naels / desen Stralen niet en dorren opleg-
 ghen den haet ende spijt die hen Vader de
 Cardinael tegen hem nam / om dat hy als
 een man van eeren / hem niet en wilde la-
 ten verleyden noch opzuyden teghen die
 Groote / ende de Lief hebbers zyns Va-
 derlandt / maer de selue euen wel bleef ha-
 terende / hebben zy dit punct verliert om
 sulcken hanteringhe suspect te maken / en-
 de terechte oft onrechte te blameren alle
 de daden der gheentre dien zy quaet herte
 draghen.

Volcht nu voort inden voorsz. Nuyse.

De tweede
 belastinghe.

Ontfanghen van M. Jacob van VVESENBEKE, als
 doen Pensionaris van Antwerpen, twee verscheyden co-
 pyen ghenoech van eenen inhouden vande boose en ver-
 vloecte Requeste die de Verplichte Edele wilden over-
 gheuen, ende corts daer nae ouerghaue haer Hoocheyt
 mitghaders verscheyden brieuen soo veel desen als an-
 dere saeken aenghaende, vol van oproeghe puncten,
 ende

ende onder andere dat de Prince hem gheseyt hadde, dat de Turck dat Iaer niet afcomen en soude (druvelck synre Maiesteyts coempste nae de Nederlanden soude hebben moeghen beletten) ende dat sy daerom hen saken so vele vvysselijcker moesten bestellen, versueckende aenden geuanghen, dat hy hem vvilde schrijuen, vvatmen van den Turck Thantvverpen seyde om den Prince ouer te segghen. Hebbende niet alleen harer Hoocheyt alle tghene dat voorf. is versvveghen, maer ter contrarien den voorf. Vvesenbeke ghehouden inden dienst der voorf. Stadt ende seer groote ghemeynschap, dien befighende voor een dieuaer synder handelinghe metten Prince.

Dese belastinghe schijnt meer te raeken den Pensionaris van Antwerpen aldaer ghenoeemt/dan den heere van Stralen/waermede dese verdruckers hen boosheden noch meer ontdecken/want soo verre die Pensionaris hem eenichsins desen aengaende hadde vergeten (des niet bliken en sal /) zy en behoorden dat hem achter rugge/in vonnissen van andere/miet op te legghen / maer hem des opentlijck beschuldicht te hebben inden onrechtvoerdighen voortroepinghen die zy sonder redeue teghen hem schandelijck ghedaen hebben (a nadien zy hem te voren van alle zyn goeden berooft hadden) op dat hy selue hē had moghen verantwoorden en by minuten der brieuen en andere leuende redenen syn onschult bewijsen/ so hy cleerlijc gedaē heeft opte punten hem opgheleet/ soo wel

Donshult
des Pensionaris van Antwerpen, op de ryveede belastinghe van Stralen.

a. Inde maēden van Februario, Meerte ende April. 1568.

aengaende de gunste die hy soude hebben
ghethoont den ghenen die zy noemen Ket
ters/ dat is/ den Kerstenen/ als den tsamen
sprekinghen der Grootē/ daer hy hem by
gheuonden soude hebben: Ende moghen
dese quaetwillighe hen wel houden verse
kert dat euen verre ick hem conste ter spra
ken comen/ oft zyn papieren sien/ oft dat sy
dese blamatien in syn eyghen wtroepingē
ghefelt hadden/ datmen haest sulcken ver
antwoordinghe daer op soude siē/ dat then
der schanden/ elcke onpartijdige hem des
voldaen soude vindē. Maer om mijn vooz
ghenomen sake te veruolgen/ wil ick euen
wel oock dit punct int roz te wederleggen:
soo de woorden selue ende de materie my
des goeden gront gheuen/ mitsgaders tge
ne dat ick eertijden den seluen Pensiona
ris int generael heb hoozen verhalen/ cla
ghende donghelijck datmen hem dede.

Inden eersten belasten zy Wesenbeke
dat hy soude hebben ghesonden/ ende de
De Requête der Bontge
nooten. heere van Stralen ontfanghen/

Twee verscheyden copijen vander Requête, die de Ver
plichte Edelen in meyninghe ywaren aende Regente o
uer te gheuen.

Maer by syn voozseyde verantwoordinghe
blijct dat hy noot in eenighe beraetla
ghen oft verghaderinghe der Edele en is
gheweest/ waer wt volcht dat hem onmo
ghe

ghelijck ware gheweest / dat hy sulcken copien soude hebben ghecreghen oft ghesonden / dan nae oft ten daghe vander ouergevinghe der seluer / oft enmer maer eenen dach oft twee te vozen / want die Edele henterst te Brussel vonden den 3. April / ende gauen hen Requeste ouer den 5. Doek en ghelooftmen niet dat hy sulcke copiē vooz de ouergheuinghe / ouerghesonden hebbe / niettemin al hadde hy die achterhaelt ende doek ghesonden / hy en soude niet dan wel ghedaen / ende neffens Stralen volbracht hebben / tghene daer hender beyder Staet hen toe verbont / want nae dien hy was staet ende Schedeputeerdte te Houe der Stat van Antwerpē / alwaer Stralen doen Borghemeester was / soo was hi op synen eedt ghehouden hem daghelijck ouer te schrijuen / tgene aldaer omghinck ende tzynder beter onderrechtinghe hem ooc te seynden de copien der schriften dier voozquamen / soo haest hy daer achter conste ghecomen. Dwelc desen Requesten aen ghaende noch noodigher was / op dat het versueck der Edele der Stadt ghewaerschoudt werde / op dat sy werde verlost wt der vreesse daer zy in was / om te vozen niet gheweten te hebben / watmen met dese vergaderinghe meynde / sulchs datmen hē des niet verwytten en can / besundere ghemerct

merckt dese versterders hem niet op en leg-
ghen/ dat hy tseyt oft de siequeste der Ver-
plichte soude hebben goet gheuonden oft
ghepresen: **Oft** oock hen siequeste soo ^{boos}
ende vervloecht sy/ als zy die schelden/ mach-
men sien byden inhouden der seluer/ ende
den voozuerhaelden verantwoordinghen
der heerē/ gemerct byder seluer alleen ge-
socht wert/ de beuestinge van des Coninc
hoocheyt/ dwelwaren des Vants en de ver-
sekeringhe der ondersaten/ teghen de scro-
melijcke bloetstortinghen ende onbehoor-
lijcke nieuwicheden/ a besiet die wel bemin-
de Leser en ghy sullet soo vinden: sy comen
daerenbouen dese twee noch beschuldigē.

a Datmē be-
sie dese Re-
queste, vwant
sy ghedruct
is.

Om dat den Pensionaris aen Stralen soude hebben ghe-
schreuen verscheydē seynde brieuen soo op dit puncte,
als andere, Inhoudende vele oproerighe ende vvederspan-
nighe propoelten.

Segt my ghy loeghenversterders waer
om en vueght ghy daer by niet wat opzoe-
righe propoesten die Brieuen inhielden?
wilt ghy datmen vooz myterijē houde al-
le tghene dat uwe bloedighe vooznemen
is belettende? waerom en segt ghy niet o-
pentlijck dat ghy vooz wederspannicheyt
zyt houdende alle die veruolghinghen ge-
daen teghen dese Bisdommen / Concilie/
ende Inquisitie? want dat ist dat v noopt/
dit ecst dat nyet alleene v / maer oock den
Cardinael ende alle de Gheesteliche heeft
soo

soo verbittert ghemaccht op Wefenbekie/
om dat hy tot quyttinghe syns Diensts en-
de by expressen last vanden Magistraet
van Antwerpen/ heeft vanden Jare 1549.

af na zyn vermoghen ghetrouwelijck ge-
arbeydt om zyn Vaderlant vry te houden
van alle Inquisitie/ nieuw Bisdommen en
andere verdrukkingen/ daer onder ghi dat
brenghen wildet: dwelcke sune groote rey-
sen ende neersticheden ghedaen te houe
soo wel in Spaengnen als inde Nederlan-
den ende elders wel bewijfen/ dies hi maer
in meerder weerde/ by alle goede/ behoor-
de te wesen/ ende gheenens gheblameert/
maer voor een ghetrouw dienaer syns Co-
nincx ende Vaderlant ghehouden te wor-
den: Maer so langhe v toeghelaten is nes-
fens den Co. dat ghy van deuchden maect
misdaden/ en van wit/ swert / soo moet hy
met so vele andere gedult hebbē tot dat de
waerheit eens sal verstaen wordē: men ge-
looft wel dat hy aen Stralen dicwils heeft
gheschreuen/maer het was om synen laste
genoech te doene / van synen handel reden
te gheuen/ ende van de toeuallende saeken
waerschouwinghe te schryuen/ gelijck den
roep van ghesante te houe wihescht / an-
ders en stont in syn brieuen niet / gelijck ic
by de cladde soude thoonē/ waert dat ic die
hadde/ en anders en salmen hemmermeer
beuīn-

a. Als deerste
placcaet der
Inquisitie
voortquam.

beuinden/wat sy dock kunnen liegen/dwelc
 zy oock inden seluen aduise ghenoech co-
 men te bekennen/na dien zy daer inne niet
 en hebben vonden om te verispen/ dat al-
 leenlijck een punct om lacchen/ dwelck zy
 voeghen voo; het alderbooste:

Dat de Prince hem hadde gheseydt, dat den Turck dat
 Jaer niet affcomen en soude, ende dat Stralen hem vvil-
 de schrijuen, vvatmen daer aff seyde, om tselue den Prin-
 ce te vvaerschouven.

**Seght my toch wat quaet doet eene / wes-
 sende te houe dat hy ouerschrijft wesmen
 daer segt/ ende begheert te weten wat tijn-
 dinghe de Coopliden des hebben/ om dat
 daer weder aen te segghen: Maer selen zy
 segghen/hier inne was de misdaet ghele-
 ghē / dat de Pensionaris syn goetduncken
 daer by voechde.**

Datmen de saken soo vele vvijselijcker moeste bestellen
 mit/dien achterbleue tgene des Coninex coempste had-
 de moghen belctten.

**Merckt ghy niet och boose beduyders/
 die soo wel senn cundt suyghen wt alles
 wesmen segt oft schrijft/dat indien mē de-
 se waerschouwinghe wel ouerleet/ dat de
 selue dē Pensionaris seer ontschuldicht!
 Want te schrijuen dat de Coninck waers-
 schijnlijck ouercomen soude/ dat en conste
 niet dienē/dan om bet binnen te doen hou-
 den/ oock de alderverbitterste / en niet om
 hen meer te roeren / daer toe bet soude ge-
 voo;#**

woordert hebben het schyuen dat hy niet comen en soude: Siet soo worden dese afgunstige in hen eyghen woorden gheghepen/ als sy tonrecht willē oordeelen van andere/ nae hen eyghen boose meyninghe.

Maer segghen zy:

Stralen heeft qualijck ghedaen, dat hyt der Regente niet al ouerghedraghen en heeft.

Maer wat soude hy heur ghesect hebben daer gheen quaet en was? hadde zy moyte om sulcke kinderdinghen te hoozen? dat men thoone vooz al de misdaet ende dan syn swyghen straffe. Sy voeghen daer by vooz een groot quaet feyt van Stralen/

Dat hy V Vesenbeke hadde onderhouden, in den dienst vāder Stadt en in seer groote kennisse en gemeynschap.

Ende want zy wel weten dat niemant en soude cunnen quaet vindē/ dat deen vziēnt metten anderen hanteert/ iae dat ten dienste des Conincx/ des Vants ende der Stede oorzlyck is/ dattet de Bozghemesteren ende Pensionarisen wel eens zyn ende tgemeyn beste gelijckerhant voozderen/ Soo voeghen zy daer by valscheelijck vooz een quade meyninghe der vziētschap die was tusschen Vesenbeke ende Stralen/

Dat desen, dien, te vvercke stelde als een instrument in syn handelinghen die hy hadde metten Prince.

Dat zy eens thoonen een punct van misgrāp dat tusschen hen ghehandelt zy / oft dat zy ophouden van de goede dus achter rugge

a. Datmē de-
se verant-
voordinghē
ouerlie.

rugghe te blameren/sonder hen tselue vry
wt te derren aentyden: Alle tghene dat sy
den heere Prince hebben opentlijck derrē
opleggen/ heeft hy sterckelijc verantwoort
in syn gheprijnt boeckken: De Pensionaris
heeft van gelijcken gedaen/ ^a de heere van
Stralenen heeft niet min ghedaen by syn
antwoorden/ ghelijck alle oprechte Mens-
schen oordeelen selen/ wat quaet isser dan
in dese onderlinghe kennisse ghelegghen: sy
spannen wel tsamen om quaet te doene/ en
de en moghen sy niet lijden dat de Goede
tsamen handelen ende tgemeyn bestevooz-
deren: Dat sy eenich quaet voortstel bewij-
sen/ willen sy geloofst zyn. Wat hadde We-
senbeke inden Jaere 1565. misdaen / dat hy
van doen van synen state behoorde gestelt
te worden / na dien hy in syn voortredin-
ghen gheenlins begrepen en wort / van set
dat hy in dat Jaer oft oyt te vozen gedaen
soude hebben: hoewel sy wel tonrecht bla-
meren eenige syne goede dienstē sedert ge-
dā in dē iare 1566. die hy in syn ontschult
verhaelt. Wat misdē dan Stralen oft de
Weth/ hem latende in syn Officie int iare
Duyssent Duffhondert en Duffensstich / af-
wenschten de Geesteloose hem verdrucht
te siene / om dat sy hen lieten duncken / dat
hy hen wreetheden belette: Hier mede
latende de breedere verhalinghe aen We-
sen

senbeke selue t synen tijde/come ick ter volghender belastinghe van Stralen.

Die inden Advuise beghrepen/
staet aldus.

Ghesocht te hebben van inder Stadt van Antwerpen inne te brengen, ende planten NIEVVE ende VERDOEMDE KETTERIEN ende BESVNDERE DIE VANDER CONFESSIEN van AVSBVRCH, vutghetende dat sy door die toelatinghe der seluer, de onrusten souden doen ophouden, vvesende gevvaerschoudt vanden voortstellen die de Prince van Oraengen, GRAVE LODEVVICK syn Broedere, DE GRAVE VAN HOOCHSTRATEN ende andere hen Medeghesellen, Hoofden der Rebellen bestaken in Duytslant doer oplichtinghe ende bestellinghe van oorlooch volck ende andersins om inden Nederlanden DE VOORSEYDE KETTERIE ENDE CONFESSIE VAN AVSBVRCH met gevvelt van vvapenen te stellen.

Mercht toch ende neemt ter herten o alle ghy Coninghen/Princen/ en Steden van Kerstenheydt die het heylighe woort Godts syt beminrende/hoe dese quaetwillighe hier gans opentlijck ontdecken tgeve hen op therte leydt/ ende dat doorsake van hen Verdrukkinghen ende Weertheden nyet, alleen en is om gheweldelijck te regeren int wecretlijck/maer oock daer neffens/tae voornemelijck/om gansselijck te heerscappen ouer de conscientien ende het heylighe Euangelie straffelijck te veruolghen/ dat sy oock de Inghesetene nyet en syn dus deerlijck ombrenghende om de
Rebellie

De derde be-
lastinghe vā
Stralen, op de
Confessie
vā Ausburck

Rebellie (die sy tonrechte wt gheuen) maer
 door dopzuyden der **S**heestelijcke/die hen
 dwalinghen soecten te beuestighen. Men
 merct oock sunderlinghe **S** alle ghy **V**or-
 sten ende heeren van **D**uytstant ende an-
 dere Landen die aenueert hebt de **C**onfes-
 sie van **A**usburch / hoe zy seluer hier int
 licht bzenghen / met hoedanighen valsche
 wissmakinghen zy v soeken te verleyden/
 wtgeuende dat zy gheen **V**yanden en syn
 vanden ghenen die de seluer **C**onfessie aen-
 hanghen / maer alleenlyck veruolghen een
 deel **W**ederspanninghe ende **V**ietterschen
Caluinisten / so zy die onweerdichlyck hee-
 ten. Is dat waer / waerom heeftmen in **N**e-
 derlant altijt ende sonder onderscheyt ver-
 uolcht ende ghedoot / soo wel die zy noemē
Lutheranen als die zy heeten **S**wermers/
Caluinisten / **W**ederdoopers ende andere.
Waerom heeftmen de **V**eeringhe en **B**oec-
 ken der eenre soo wel verboden a als der
 andere. **W**aerom heeftmen inden **J**are 1566.
 in versheyden **S**teden soo groote / ia meer-
 dere swaricheydt ghemaecht int toelaten
 dier vander **C**onfessie / dan der **S**heresoz-
 meerde. **W**aerom en heeftmen **T**antwer-
 pen niet willen ghedooghē de **P**redican-
 ten van **D**uytstant gheroepen by die van-
 der **C**onfessien. **W**aerom heeftmen den
Predicant vander **C**onfessie tot **M**echelen
 ghe-

De belijden-
 ghe van **A**uf-
 borch.

a. Blijft by-
 de **P**laaccaten
 en verboden
Boecken en
Leeraers, vve
 sen gheprint
 en by **E**xtra-
 cten ooc aen
 s **P**rince ont-
 schult.

ghesocht te grūpen? Waerom heeftmen
 Tantwerpen eenen Proclatē het Preken
 verboden/soo haest hy hem vercleert had-
 de vooz de Confessie? maer wat noot ist ve-
 le daer af te verhalen/ nae dien de sake soo
 openbaer is/ia oock elcken kenlyck/dat als
 men de Scherfzmeerde veriaecht heeft/
 die vander Confessien oock hebben moete
 vertrecken a: Datmen oock daer na die vā
 der Confessie niet min ghebannen/berooft
 ende ghedoot en heeft/dan dandere. Tsel-
 ue wort oock cleerlyck betuycht in dese sa-
 ke van Stralen / want zy hem inde meests-
 menichte vanden eersten articklen hem op-
 gheleert/allienlyck beschuldighen/vandat
 hy de Confessie soude inghebrocht en ghe-
 voozderet hebben. b Om tselue syn daer ooc
 gheblameert de vooz f. Heeren Prince van
 Graengenende Graue van Hoochstratē/
 Ingheluyck de vooz genoemden Pensiona-
 ris. Bouen dien vindtmen in desen aduÿse
 dat dit punct is gheweest een vanden vooz
 neemsten oozsaken der onverdiender doot
 van Stralen. Ia dese staetgheuers/hen nu
 niet cunnende langher bedwinghen/noch
 binnenhouden het quaet hert dat sy te dier
 religien draghen/noemen / verworpen en-
 de blameren/De Confessie van Ausborch voor een
 nieuwe ende verdoemde Ketterije: Siet ghy nu
 mijn heeren/hoe sy het dwoort Godts la-
 E fteren

e. In April
 1567.

b. Bydebe-
 tichtinghen
 van Stralen.

steren/ ende wat vzienden zy uwer religien
 zyn? Mercht oock hoe zy daer mede niet te
 vreden zynde inde navolghende belastinge
 comen blameren niet alleen Stralen/maer
 oock myn Heeren Den Landtgraue van Hessen,
 Hertoghe Ernest van Bruynsvijck / Graue Lode-
 wigck van Nassau ende den Graue van
 Hoochstraten / om tot voozderinghe van
 den Euāgelie en der Confessien/ hen ghe-
 moyt oft iet gescreuen te hebben. Het is te
 verwonderen dat zy hier dozren schelden/

Den Prince van Oraengnen, Graue Lodevvijsck syn
 Broedere, de Graue van Hoochstraten en hen complices
 (die sy niet en noemen) hoofden der vvederspannighe?

Ma dien zy tselue niet en hebben derren
 doen (ghelijck sy oock met fundament niet
 ghedoen en consten) inden vooztroepingen
 der seluer Heeren/ vzeesende dat dooz der
 seluer verantwoozdinghen hen loghenen
 souden int openbaer comen/ waerom daer
 op niet te achten en is / besundere midts
 dat zy de wederspannighe niet en noemen
 noch en vercleeren waer in dese Heeren
 hen vooz hoofden der seluer souden hebbē
 ghedraghen/ ia oock gheen acte van siebel-
 lien der verplichte Edele (diemē mach dēc-
 ken dat zy daer by verstaen) / Mits wele-
 kent selue voozby gaende / ghedraghe my
 tot gene myn vooz. Heeren de Prince / de
 Graue van Hoochstraten en andere in hen
 verant

verantwoordinghen daer op vercleert hebben/verhopende dat yemant der verplichte Heeren oft Edelen/ hen onschult en goede diensten eens sal breeder bewijfen (cest alreede niet gedaen) die nochtans genoegh gheopenbaert syn doer den staet daer dlat hem doen invandt. Aenghaende dat zy daer by vueghen/

Dat de Heeren souden in Duytslant verstant ghehad hebben door onderhout ende oplichtinghe van oorlochvolck ende andersins, om niet gheveelt int Landt te brengen de voor. ketterije vander Confessien (soo sy die valichelijck noemen)

Woo:waer dese versierde oorzake van dier oplichtinghe en is niet alleelijc valsch/maer is oock onwarachtich dat die ghedaen sy by laste der heerē Prince oft Graue vā hoochstraten ghelijck hen onschuldigen naerder bewijfen. Ende aenghaende den vooz. heere Graue van Nassau ende andre verplichte/ tgene sy dien aengaende gedaen hebbē/ volghende den affscheyt van Sint Truyden/ en is maer ghebuert vooz hen verskeringhe/ dwoelck zy oock niet en hebben verborghen/ maer opentlick der Regente/ President ende anderē vercleert/ Iae hebben tselue Volck aengheboden ten dienste vanden Coninck ende beuele vande Regente/ mits hen ghegheuen wordende behoortlicke verskeringhe. Waer mede canmē dan die oplichtinge blamerē/

a Inde Maē-
dē van Iulio,
en Augusto,
1566. als bide
gheprinte
boeckkens
blijct.

ghemerckt den voorschreuen offer / besun-
dere nae dien die mits den naghevolchden
accoorde syn achter ghebleuen / ende den
Wontghenooten ghelooft datmen hen tee-
saken van dinghen tot alsdoen ghepasseert
niet eyschen en soude.

Volcht voort inden Alduïse.

De 4. belaf-
tinghe van
Stralen, van
brieuen eeni-
ger Vorsten
van Duytslāt

Hebbende ten veruecke des Grauen van Hoochstra-
ten in vvalcher talen ouergheset sekere brieuen byden
LANTGRAVE VAN HESSEN den 13. O-
ctober 1566 .aen Graue Lodevijk gheschreuen, hem
vvaerichouuende vanden diens die hy ghedaen had-
de neffens Hertoghen ERNEST VAN BRVYN-
SVVYC om hem te trecken van synder Maielleyts dien-
ste, hem mede seyndende het dobbel vanden brieuen, by
hem tot dien eynde aenden seluen Hertoghe Ernest ghe-
schreuen, oock byden Gheuangenen ouergheset, sonder
dat haer Hoocheyt te kennen te gheuen.

**By dese slechte ende ongesondeerde be-
lastinghe moecht ghy merken (mijn hee-
ren ende Broeders) dat inde Nederlanden
noch elders daer dese Tyrannen soecken te
domineren / niemant soo onnoosel hem en
sal vinden / teghen den welcken sy niet wat
en selen weten by te bzenghen / om hem te
veroordeelen ende lijf ende goet te nemen
alst hen past / want wat waerder quaets in
ghelegghen / al hadde Stralen de Brieuen
daer gheruert doen ouersetten / by laste vā
den Graue van Hoochstraten oft andere
om te verstaen het Inhouden. En vermo-
ghen de heeren / Vorsten van Duytslant
mal**

malcanderē niet te schrijuen tgene hen ge-
 valt? En mocht de Heer Lantgraue vā Hessen/
 Hertoghen Ernest niet vermanen om geē
 wapenen te draghen teghen de Confessie
 ende Kerstelijcke religie: noch Grauen Lo
 dewiick ouerschrijuen dat de Hertoghe hē
 gheantwoort hadde/dat hy volck maecte
 om den Coninc van Spaengnen te helpen
 teghen syn Onderfaten die hen hadden op
 gheworpen/soomen hem hadde doen ver-
 staen/ende hem niet voordere en soude las-
 ten brenghen? het schijnt recht dat sy hier
 hebben ghesocht wt te spouwen het quaet
 herte dat zy draghen desen ende anderen
 Vorsten den Euangelio toegedaen/willens
 de die blameren/als zy hen niet ergers ge-
 doen en cunnen/hoe wel het hen maer ee-
 re ende gheenffins schande en is.

De Vorsten
vādē Rijcke.

Inden Alduise volcht daer na.

Hebbende oock metten voorseyden Prince vele qua-
 de diensten ghedaen, soo die niet en dede, sonder Raet
 van hem ende andere collegen, ghedurende den voor-
 gaenden troublen.

De v. belaf-
tinghe van
Stralen opde
saken van
Antvverpen.

**Wt desen puncte cannen mercken de
 boosheyt deser verdoemders / die met een
 generael stellen van quade dienstē / sonder
 eenighe dier te vercleeren / derren verwij-
 sen eenen die niet alleene en was onschul-
 dich/maer ooc een out en ghetrou dienaer
 vanden Coninck ende synen Vaderlande/
 hoe wel hy om syn vromicheydt was ghe-
 haet**

haet vanden Cardinael en synen aenhang/
gheluck oock syn alle lieden van verstan-
de en heruarighe/die met hen niet en heb-
ben willen spannen *In perniciem Reipublicae.*
Metten seluen wilden woorden/derren zy
met eenen wel achter rugghe ende teghen
recht blameren eenen sulcken heere als is
mijn heere de Prince van Oraenguen/ die
den Coninck soo ghetroouwelijck heeft ge-
dient/ ende den Vande so vele deuchden ge-
daen. Dewelcke oock so onuersien niet en
was van stade ende verstande/ dat hy dad-
wys van Stralen altyt van noode hadde/
Diens oprechticheyt hy nochtans nyet en
versmaddede alst te passe quam. Nadien nu
mijn heeren de Prince van Oraenguen/
ende Graue van Hoohstraten/by hen ont-
schuldighen volcomelijc hebben gheant-
woort op alle tgene men t Antwerpen aen-
gaende heeft willen blameren: Ende dat
dese quaetwillighe van gheenen quaden
diensten en seien cunnen thoonen: Oock
dat indien zy namaels eenighe derren spe-
cificieren/goet bewys daer op te geuen sal
zyn: So ghaen ick dit punct voozby/alleen-
lijck den goetwilligen Leser/biddende dat
hy na dese ongheschichte belastinghe so om-
behoorlijck ghestelt/wilt oozdeelen van al-
le dandere.

De Beste belastinghe staet inden aduys aldus.

Onder andere den oproerighen opter Meeren versmelt, toelatende, dat den Magistraet gheen Garnisoen van synre Maiesteydt inder stad en soude laten comen sonder vrete ende aduoy vander Ghemeynthe, mer belcete, dat sy om hen voorgaender rebellie nyet en souden achterhaelt vworden, hen oock nemende (voor soo vele in hen vvas) in hun protectie.

De vj. belastinghe van Stralen, aengaende de beuerte van Antwerpen.

Wt dien dese Calumniateurs dit punct alleen by brenghen vanden quaden diensten Antwerpen ghedaen / bethoonen zy ghenoech dat daer niet anders gebuert en is / des zy den Heeren ende Personen die zy met desen aduysse hebben gesocht te blameren / yet soudē kunnen wjten: by groo-
ter hoocheydt comen zy oock vooz quaet houden de ouergroote goede diensten / die alle man weet / by den Heeren Prince van Oraengnen ende Graue van Voochstraten ghedaen te wesen / int stillen van den oproer aldaer verhaelt (waer inne Stralen ende Wesenbete / hen met grooten vaere hens leuens / ghedienstich waren) hebbende daer mede / vooz Dupsent opspraeken / dreyghen ende perijckelen / niet alleen soo ricken Stadt verhuedt van een deerlijke bloetstortinghe ende plonderinghe / maer oock de selue / ende alle de Steden van Nederlandt (die Antwerpen navolchden) ghehouden inde gehoozfacm-
heyt

heyt vanden Coninck ende met eenen ver-
 ſien teghen ghelijcke opzoeren / roouingen
 ende moordinghen alle blant doere / die al-
 om vooz de hant waren / ende alleen warē
 wachtende opt eynde des rumoers van
 Antwerpen: Voozwaer indien de hertoge
 van Alba ende ſynen ſtaedt hen bortelijck
 vonden oueruallen ende omcinghelt van
 x. oft xij. Duyſent ghewapender mannen /
 Dreyghende te vernielen niet alleen hen /
 maer doock alle de Gheestelijcke ende Ma-
 giſtraten / ſy ſouden ſulcken oproerighen
 volcke ongetwijfelt wel meer toelaten om
 hen te ſcheyden / danmen T antwerpen ge-
 daen heeft: Maer want de voozſ. heeren
 Prince ende Graue van deſen opzoeren ge-
 noech hebben verantwoort / ghedraghe
 ick my voozt daer toe / ende totter kenniſſe
 van elckerlijc / die weert de groote dienſten
 die doen ghedaen hebben die hier ghebla-
 meert worden / vueghende alleen dzy wooz-
 den op elck der dzy punten / die ſy quaet
 vinden onder de artictlen doen tot nederleg-
 ghinghe des oproers verdraghen / deerſte
 ſynde.

Dat de VVeth gheen Garniſoen vanden Maieſteyt in-
 der Stadt toelaten en ſoude, ſonder conſent vander Ghe-
 meynthe.

Welcken aengaenden / als men wilt aen-
 merken / dat deſe vzeefe van vzeempt Gar-
 niſoen / was eene vande meeſte redene der
 be

a. Datmen
 heſie don-
 ſchuldighē
 deſer Heerē.

heroerten/ ^a die ooc van neghen maonden
 te vozen de Stadt dicwils in grooten vaer
 ghestelt hadde/ cannen wel gheoordeelen
 dattet onmogheijc was die veroert de ge
 meynte te doen ontwapenen/ sonder dusda
 nighetoesegghinghe / die oock was con
 form soo den Præuilegien vander Stadt/
 alsden ghenen dat van langhe te vozen ^b
 niet alleen alle de Veden opten Bredens
 raet hadden versocht/ maer ooc der Regen
 te doen verthoonen/ als nootelijck wesen
 de om den Coopman te behouden ende de
 Stadt niet te bederuen : Welck ten tyde
 vanden opzoer te meer ghesondeert was/
 mits dien de Stat alsdoen ghenoech van
 Garnisoen verliet was/ door de acht Ven
 delen wt hen Hooghers ghelicht.

a. Toegheco
 mē Tātver
 in Meerte
 1567. en dat
 mē ouerlie
 alle darticlen
 vā desen ver
 draghe.

b. Blijct by
 vericheyde
 acten vāder
 VVeth ghe
 maect Tāt
 vverpē in Iu
 lio. 1567.

Het tweede is: Dat sy om haer vvoorghaende Oproer
 nyet en souden achterhaelt vvorden.

Hoe waert toch moeghelijck datmen son
 der Wapenen / het opzoerich ghewapent
 volck soude cunnen doen scheyden sonder
 hen sulcx te ghelouen? Waer toe in desen
 meerder redene gaff/ dat de ghewapende
 niet al een meyninghe en hadden: Soo ee
 nige sochten te gaen helpen hen Broeders
 inder Keligien / diemen buyten der Stadt
 dootloech: Vāder beghcerden te bliuen
 by hen Prekingen/ die de Weth hen geer
 ne hadde benomen: De derde wilden belot
 ten dat Doozlochsvolck der Regente nyet

1

2

3

binnen comen en soude/om in geen slaue-
 rije te comen als andere / ende het ghepuf-
 fel haecten om alle de Gheestelijcke ende
 Ouerheden te vermoorden ende voozt de
 Kercken ende rücke huysen te plonderen/
 bouen dien soo was inder seluer toefeggin-
 ghe by gheuoecht / dat die heur niet voozt
 dere en verstonde / dan in hen en vvas / sulckx
 dat den Coninck noch Regente daer met
 niet en was benomen: Ende het Derde.

Dat sy die Oproerighe touden hebben ghenomen in
 hen beschuddinghe voor soo vele in hen vvas.

Segt my versterders in wat Artijckel
 vanden verdraghe hebt ghy dat geuonde?
 soect het wel/het en isser nyet: Maer daer
 staet int leste allcentlijck dat alle de leden
 vander Stadt/insghelijckx die vanden Re-
 ligien/aldaer ghenoeemt nieuwe / aenden
 voozt. Heeren Prince ende Graue hebben
 versocht te willen bliuen in hen regerin-
 ghe vander Stadt ende tot dienste vanden
 Coninck ende ghemeyn weluaren hen en
 de Stadt houde in hen protectie/en syt ghi
 noch niet beschaempt van soo vele logenen
 in een aduiss ghevoedert te hebben? Hier
 wt (beminde Vesser) moechdy oordeelē van
 hen vroomicheyt in alle andere saken.

In den Aduisse voeghen zy de
 se woorden:

Van vvelcken belastinghen ghenoechsaemlijck ghebleken is soo by syn eygen bekennen, brieuen ende ichriften onder hem vonden, als byden requellen ende informaticien dzer op ghehouden

Sy souden voerwaer wel benaut zyn/ moesten zy thoonen tgene des zy hen soo stoutelijc beroemen/ mits zy verskert syn datmen hen daer toe niet dwingen en sal/ anders soudenmen hen ghewisselijck hier in soo wel in loghenen vinden als in dandere puncten.

Het advis selue is gestelt by dese woorden. Dunct den voor Raede dat de gheuanghen heeft verdient gedoot te vvorden, met verbuerte alle synre goedē.

Heeft sulcken goeden Dienaer die noyt ghearbeyt en heeft dan voor de grootheyt des Conincx ende weluaren synre Landen verdient de doot om de voordernisse syns Vaderlants gesocht te hebben: wat leuen hebben dan dese staetgeuroo verdient / die tot grooten ondiensse vanden Coninc da ghelijc met hen quade voort stelc / niet en doen dan synre Maicsteys Landen bederuen: Mensura vobis, coaceruata manet: caute.

Volcht inden Aduysse.

Niettemin vvaere syn Excelentie gheneycht tot gratie, de dienstent ter contrariē byden Gheuanghen der M. ghedaen, souden des grōote materie ende oorsake ghenoech gheuen.

Hier maeken dese loose vossen den hypocrijt / volghende die voetstappen der Inquisiteurs / dewelcke als zy eenich onnoosel/

noosel bloet veroozdeelt hebben/ ghelaten
 hen int openbaer/ te bidden vooz syn leuē/
 ter wylen zy hem den Weerlijcken Aech-
 ter/om dien te doen verbanden/volgende
 hen vonnis/ ouerleueren / Tselue gebuert
 hier nadien zy den Sheuanghen verooz-
 deelt hebben en hen aduiss/dat hy de doot
 verdient heeft/ghesonden aen sulcken Ty-
 rant/dien zy weten anders niet te soecken/
 dan ter minster oozsaken te dooden en be-
 roouen alle die Vieshebbers des Vants/voe-
 ghen zy daer by gheueynsdelijck (om hen
 woertheyt bet te bedecken) datter wel stof
 fe ware om hem gratie te doene/des verha-
 lende dzy redenen.

Deerste luydt aldus.

Als te hebben opt eynde der letter Oorloghen teghen
 Franckrijck middel gheuonden om groote sommen ge-
 reet ghelts te lichten, om Dvvtlants oorlooch volck te
 betalen, die anders het Lant vvtgheteert mochten lieb-
 ben: Des synre M. doen seer aenghenaem vvas, soo den
 Secretaris Berthy tuycht.

Hier lietmen de cracht der onnooselheit
 die de penne deser staetgheuers (als zy al
 darchste ghedaen hadden) heeft doen ach-
 ten vooz weldaet/dē ouergrootē dienst diē
 Stralen int eynde dier Oorloghen den Co-
 ninck ende den Lande dede / hebbende ooc
 (bouen tghene hier verhaelt is) vooz ghe ge-
 bleuen vooz syn Maiesteijt tot zeer groote
 sommen/daer aff hy sedert noyt ontlast en
 conyfe

conste geworden/ ende Godt weet oft dat
 tzyne doot nyet gheholpen en heeft: al en
 verdienden zyn groote Diensten sulcken
 loon niet.

De tweede ende derde luyden aldus,

Ghebroken den secourte der Rebellen de Bruggen
 ten tijde van den verflaginghe tOosterveele.

Ghedaen goede diensten ter incocmpste van haer
 Hoocheyt binnen Antwerpen met soo veel volckx alst
 huer beliefte, sonder eenich belet oft teghen segghen,
 ghelijck byden beleydt vanden processe van al blijft.

**Maec dien zy dese daden vooz soo goede
 diensten houden/ waerom en hebben sy de
 se diensten/ by hen verhaelt / niet ghestelt
 teghen de versierde ondiensten / maer het
 en is maer een ghemaect werck om hem
 ter doot leuerende / hen handen euen wel
 des te wasschene.**

**Het slot des aduüis begrüpt dese
 woorzen.**

Ghedaen Tantwerpen den 11. Augusti 1568. V. vt.
 C.D.R. vt. Onderscreuen. Aldus gheaduiseert by my-
 nen Heeren vanden Rade, ende gheteekent byden Secre-
 taris dela Torre.

**Hier liet ghy (och Broeders) wanneer/
 waer ende by wien dit aduüis zy gemaect/
 want ghy moet verstaen dat dese letteren
 V vt zyn van donderschüinghe vanden
 Vicentiaet Jan de Vergas: ende beteekene
 zyn aduoy/bediedende / Vargas vidit: ghelijck
 oock doen dander letteren / C.D.R. vt. aen-
 ghaende den Doctor Voys del Rio / betee-
 kende**

kenede / Confiliarius del Rio vidit. Soo datmen
 merct dat dit Aduys maer en is gheghe-
 uen by twee Spaengnaerden / met heuren
 gheuechden / fraeyen Secretaris dees
 Raets / (oock een Spaengnaerts sone te
 Brugge ghebozen) Iacob de la Torre. Soo
 doen eylaes alceede de Spaengnaerden
 aldaer alle de Tyrannie die zy willen / hen
 groue onrechtueerdicheden willende dec-
 ken metten name van rechtueerdicheydt.
 Ghelyck dit Exempel van Stralen ende
 dandere bouen verhaelt / met Duyfent
 wzeerheden ende ghewelden des herto-
 ghen ende der synre / tselue wel openlick
 v bewyfen. Och mijn weerde heeren en-
 de Broeders / mits welken ghy nyet al-
 leen en behoort metten verdrukten ende
 veriaechden Nederlanders medeliden te
 hebben / maer met alle uwer macht daer
 toe te helpen / dat zy in hen oude behoer-
 liche vryheydt weder ghestelt werden /
 daer mede ghy oock v seluen / v Landen / v
 Onderfaten ende Vantlieden van ghelijc-
 he verdrukkinghe sult versekeran. Want
 in dien dit vier niet haest wtgheblust en
 wort / het sal voorder branden. Ende cun-
 nen de Pa is / de Spaengnaerden ende an-
 der Spanden vanden woerde Goods / met
 hen verstandt hebbende / hen eens ghema-
 ken

Het Slot.

hen gheruste ende vaste Werdzuckers van
 den Nederlanden / houdt v versekeret dat
 zy daer mede niet ophouden en selen / maer
 dat de Duyuel sal voortstieren hen boos-
 se meyninghe ende quaden wille die zy
 hebben soo om het heyligh E V A N G E-
 L I E wt gans Hiersteuiche te iacghen/
 weder inbrenghende de Paussche Affgo-
 derijen / als om hen te maeccken Tyran-
 nische Meesters van allen den Vanden /
 die zy selen cunnen ouerweldighen / In
 welken gheualle (Maer ick bidde Godt
 dat hy door zyn ghenae de wil sulckx be-
 letten ende zyne verherde Wyanden tot
 glorie zyns heylighs **M M E M S** vernie-
 len) De naeste gheleghene wel den eer-
 sten aenstoot mochten gheuoelen / ende
 daer na de verder ghesetene deen nae dan-
 der . Daer teghen gheen sekerder reme-
 die en is / dan in tijts inde weere te we-
 sen ter zy vaster verstercht worden / en-
 de dese Werdzuckers (die met hen valsch
 aengheuen / den goederthieren maer ver-
 uerden Contact doen aldus hem seluen
 ende zyn Vanden bederuen) ter wijlen
 zy noch in vreesen zyn / ghelijckerhandt
 met ghevuechde machten haest tonder-
 brocht : Waer toe ick dese vermaninghe
 wel heb willen doen aen v allen / **S ghy**
Conin

Coninghen/Dozsten/Heeren/Steden/ende
 de Wolcken/die daer zyt toeghedaden der
 warachtigher Religiën (die daer is de ou-
 de Apostelsche ende Catholijcke) ende ooc
 ialourze lief hebbers van uwen Staten/
 Vrijheden ende Vaderlanden/Inghelijcx
 aen v allen mijn lieue Vantslieden en Vant-
 saten des Nederlants / soo veriaechde als
 verdructe/om v te doen ghedencken/ende
 int cozte cleerlijck te bewijfen(nae de cleyn
 gaue my van Godt ghegheuen) den wa-
 rachtighen gront ende wterlijcke meynin-
 ghe/waerom dese verdruckers van soo la-
 gher hant d'Inwoonderen van Nederlandt
 met hen voortstellen ende quellighen soo
 ghetercht hebben / eensamelijck de quade
 meyninghe ende boosen lust die zy hebben
 om te veruolghen ende vernielen niet alleē
 inden Nederlandē/den Coninc van Spaē-
 gnen(dien Godt haest wil ghenadichlijck
 verlichten ende doen verstaen / de groote
 ondiensden/die dese quade Dienaers hem
 ende zynen Vanden zyn doēde/mitsgaders
 de ghetrouwe diensden zynre goeder On-
 dersaten die alsw tonrecht liyden) toeco-
 mende : Maer oock in alle de andere Van-
 den verre ende by gheleghen / soo wel de
 reyne Leere / als de goede Privilegiën.
 Dwelck de wreetheden ende verdruckin-
 ghen by hen voortgestelt ende noch voort-
 ghe-

ghestelt wordende inden Nederlanden soo
 vastelijck bewijfen/dat niemant met rede-
 ne des meer en behoorde te twijfelen/waer
 in oft hem dit verhael eenichsins can ster-
 ken/sal my lief wesen/dat hy hem daer me-
 de behelpe / ghelijck hy tot versetkinghe
 zynre religie ende Wrijheydt gheraden sal
 vinden. Biddende elckerlijck dat hy my
 vergheue / dat mijn slecht begryp niet en
 heeft cunnen ghenoech doen/ noch mijnre
 goetherticheyt noch zynre verwachtinge/
 hopede dat doer desen mijnen arbeyt eeni-
 ghen grooten geest verweect sal wordē/ om
 eens alles bzedere aendē dach te bzingē/
 soo tot onschult van allen den Snderfaten
 vanden Nederlande/ (die gheensins siebel
 maer wel puerich totten woorde Godts
 gheweest syn) als tot voldoeninghe van
 alle de gene die de waerheyt der gheschie-
 der dinghen begheeren te weten. Soe bid-
 dende den Heeren ende Personen/ die ick
 hier mede heb ghesocht te ontschuldigen/
 dat syt niet qualijcken nemen/ dat/by ghe-
 breck van Informatie ende wetenschap/ ic
 selue niet soo wel en hebbe cunnen doen
 als hen goede diensden dat vereyschen/dan
 hope dat zy selue metter tyt hier mede
 veroorzaecht selen worden van hen bze-
 der te verantwoorden. Doort bidde ick
 Godt/dat hy doot zyn gracie valle/omijn
 Heeren

Heeren/ Broeders ende Vrienden wil sere
 ken inde kennisse syns heylchs woozts en
 de behouden in v Staten/ hoocheden ende
 Vrijheden/ de selue ghenaedelijck bescher-
 mende vanden bloedighen handen / ende
 vreeselijcken verdrukkinghen van zyne en-
 de onse alghemeyne Vyanden/ die syn
 straffe niet ontghaen en selen/
 als zyn goetheydt onse
 Sonden / ons sal
 hebben ver-
 gheuen.

Belastin

**Belastinghe opgheleet Anthonise
van Stralen gheuanghen / om
hem des te verantwoorden
binnen den Derden
Daghe .**

Ghetrocken
vvtē ouerge-
geuen betich-
tinghen des
Fiscaels.

1 Inden eersten is warachtich dat de geuanghene hem heeft inden lesten onrustē / inder qualiteyt als Schepen van Antwerpen ende andersins ghethoont ende ghezaghen seer gunstich ende voorzderlijck vander nieuwer Opinien diemen heet de ghereformeerde Religie / ende naemelijck vander Ketterijen der Martinisten ende Conuulsie vā Ausborch / ^a tot grooten ondiensse vande Coninck ende beroerte aller goeder Catholijcker.

a. Siet hoe sy alle leere vervolghen die der Roomscher tegē is.

2 Dat voorz sulckx de verweerdere heeft metten Prince van Oraengnen, Graue van Hoochstraten ende M Iacob van VVesembelke Pensionaris / der voorz. Stadt ^b ghesocht de voorz. Confessie daer in te brengen: Segghende sulcx gheraden ende noodich te wesen om de onrusten ter neder te leggen ende de Stadt weder te stillen.

b. Datmē hē drij verantwoordingē besie.

3 Dat de Verweerdere met andere vander Weth ^c aldaer toegelaten en gedoocht hebben / datmen op Viersdaghen ende andere groote ende ghemeyne hepligheda-

c. VVacht v in tijts Magistrat ende Ingeseten van Antwerpen.

ghen / openbaerlijck ghewoicht ende elck
zyn ambacht ghedaen heeft / sonder daer
ouer straffe te doene / ia oock inden vasten /
ende op ander verboden daghen vleesch
vercocht ende gegeten heeft / van ouer ve
le iaren vooz de troublen.

a. Niemant
en mach
daer goede
Predicanten
houden.

4 Dat hy in zyn heerlijckheyt vā Merx
hem ^a heeft doē comen ende laten prediken
twee Ketterssche Leersars ende Apostatē /
den eenen ghenoeemt Cornelis Huybrechts / en
de dander Ian van Dieft *Religieux vāder d'ys*
vuldicheyt oozden / niet teghenstaende de
waerschouwinghe by die vanden Capittel
van onser Vrouwen kercke hem daer af ge
daen.

5 Men beviut oock dat hy met zynen me
deghefellen in wette / hebben zedert iij. oft
v. Jaren ghedoocht ende laten Preken opt
Kiel onder Antwerpen geleghen eenighe
Predicanten / lecrende ketterijen ende ver
doemde secten. ^b

b. VVant sy
de dvvalingē
vvat hebben
dorren straf
fen.
c. Als de gere
formeerde
predicktē in
de groote en
andere kerc
ken.

6 Dat hy ende syn Medebroeders / ghes
vraecht wesende in Augusto 1566. by den
kerckmeesters vander Brochiekerke van
S. Jozis / oft zy souden toelaten dat eenen
heer Mathijs / belūdere der Confessien vā
Ausburch inder vooz. kercken soude Pre
diken ende tot dien eynde de kercke hē sou
den openen / daer op gheantwoort hebben
dat zy sulcx hadden gheordineert / ende als
soo

soo moeste gheschieden om twolck te stillē/
hen beuelende sulcx te ghedooghen.

7 Dat in teecken van dien de selue heer
Mathijs des anderen daechs/ met eē groo
te menichte van Sectarisen inder vooz.
kercken gheleyt wert/ wten name vanden
Magistraet / zynde versterct met ontrent
vijftich Schutten/ ^a tot grooten leetwesen
ende ergenisse der Catholijcker.

^a. Dit is on-
vvarachtich.

8 Dat op den lesten dach Augusti als de
lasthebers der seluer Prochiekerckē/ ^b wa
ren ghecomen by den Prince (daer zy den
Berweerdere by vonden) om ten versueke
der Catholijcker ende van heuren Capit
tel oorlof te crijghen/ om in dier ende ande
re kercken van Antwerpen te moegen doe
den Godsdiensst/ de gheuangene hē heeft
gheantwoort dat hen versueck/ hen in sulc
ker vueghen niet en mochte toeghelaten
worden/ met zynen ghelate cleerlijc bewij
sende dat hy daer mede spottede.

^b. de Prochi-
aen met syn
haesten stel-
de by na de
Stadt in
bloet.

9 Dat de geuanghene ende andere van
den Magistrat (onder de welke hy een
vanden meest ghesiende was) inder vooz.
Stadt ghebrocht hebben vele Predicantē
ende Leerars vanden Martinisten om de
Confessie aldaer te predikē/ als namentlijc

M. Jan Vorstius, Cyriacus Spangenberg, Herman Ha-
malmannus, Marten Volvius, Hartmannus ende Illyri-
cus. c

^c Gheen van
lesen en
vvert ten pre
ken toegela-
ten, dan int
beginfel deer
ste alleen.

13 Dat oock die vanden Magistraet en
de

De onder andere de Sheuanghene/verfuy
 mich hebben geweest int beletten der pre-
 kinghen ende vergaderinghen / inder sel-
 uer Stadt van sekere iaren voor de Onru-
 sten ghehouden/ende oock toegelaten het
 openbaer vercoopen van vele ontstichtens-
 de ende opzoerighe Boecken / Viedekens/
 ende Kefereynen/ teghen Godt ende de re-
 presentatie van zyn M. latende mede opet-
 lijc sijnghen vele ketterische Viedekens en-
 de oock vercoopen de contrefeytinghe van
 Ian Hus Eertsketter/ inder gedaente van ee-
 nen Martelaer: Inghelijcx van Marten Lu-
 ther, ende Ian Caluyn. a

a. Elekdēcke
 van hē mey-
 ningē, nadiē
 sy sulcker lee-
 rars boecken
 voor oproe-
 sich ende
 quaet schel-
 den.

28 Souen dien beuindtmen dat Stralen
 voor het ouergegeuen der voorsz. Requestē
 is ghereyft byden voorsz. Prince te Breda/
 al waer byden seluen Prince vergaderin-
 ghe wert ghehouden van vele heeren syn-
 ne verwanten/soo vanden Nederlandē als
 andere vzeempde/aldaer ghesloten hebben-
 de van in waert ghelt te houden / een goet
 ghetal oozloochs volck te voete en te peer-
 de/ om inne te brenghen ende te handthouden de ver-
 doemde vrijheyte der Consciencien. b

b. Hier vvoert
 verdoempt
 de Conscien-
 cie, die op
 Godts vvoert
 vrij rult.

c. De Confes-
 sie van Auf-
 burch vvoert
 hier vervvor-
 pen voor eē
 verdoemde
 ketterije.

29 Totten inbrenghen van welker vry-
 heyt de Verweerdere hem van ouerlange
 by vele exemplen seer gheneycht heeft ge-
 thoont/maer aldermeest totter Confessien van
 Ausburch/ c na de proposten die hy menich-
 mael

mael heeft ghehouden/ dock in tegenwooz
dicheyt der **G**heestelijche van Antwerpē/
als onder ander/ dat zy wel maken souden
dat inder Stadt geen onruste noch opzoer
zyn en soude / wildemen toelaeten dat die
Confessie aldaer onderhouden werde.

Ghetrocken wten tweedē belastingen
teghen Stralen ouerghegheuen.

19 Ende also naderhant beuonde werde
dat inder Stadt waren d'z oft vierderhā
de Ketterijcu/ So hebbē die vander Stadt
ende onder ander desen gheuanghen / alle
middelen ghesocht om die vanden Martinisten en
de Caluenisten te vereenigen / op dat sy die sterc
ste souden wesen/ daer toe hebbende **P**redi
canten ende **V**eracrē/ van verscheydē ooꝝ
den ghesonden / sonder dat haer hoocheyt
daer in conste versien.

20 Mits welken blijet dat de Stadt vā
Antwerpen is gheweest den warachtigen
ende principaelsten ooꝝ spronck b vanden le
sten onrusten inden **N**ederlanden toeghe
comen / te meer dat alle daudere Steden
daer de ketterijcu eenichsins plaetse had
den / ghemeynlich hennen staet haelden/
aende **P**redicanten ende **C**onfistorien van
Antwerpen / niet sonder hen aduiss doen
de/ waer dooꝝ men die qualijck conste dwin
ghen / sonder eerst ooꝝ den ghestelt te heb

a. De Papistē
vreesen bouē
al dese veree
ninge, en soe
ken alleelijc
tvvedracht.

b. Och Ant
werpen en
vuilt ghy
noch niet
mercken het
iammer
datmen ouer
v denct te
brenghen.

a. Dit is on-
vvarachtich,
maer doerde
vervolginge
ende tyrānie
synder vvel
30000. ver-
trocken van
daer.

b. Merēt dat
sy gheen on-
derficheet en
makē, maer
verdoemē al
le leeringhe
die hennē ty-
rānien, boof-
heden en af-
goderijen te-
ghen is.

c. Hier berst
hē boosheyt
vyte en de re-
dene vvaerō
sy, so verbit-
tert syn, om
datmen der
Stadt voor-
spoet met
heur vrijheyt
ghesochr
heeft.

ben binnen Antwerpen / so die Stadt van
ouer lang by faute van goet regiment be-
dozen ende besmet was.

21 Men beuindt ooc dat by ghelijcke ge-
bzeck van versumptheyt de selue Stadt
is gheworden de herberghe van alle ket-
ters ende wederspannige/ sulcx dat in min
dan 15. daghen daer in zyn ghecomen ouer
de thien duysent persoonen ^a van alle can-
ten/ ende onder ander douergebleuene van
den verwonnenen te lanoy ende waterle,

33 Dat de Verweerdere ende andere vā
den Magistraet van Antwerpen hebben/
duerende de onrusten/ dē Martinisten ende Cal-
ninisten ^b laeten houden hen auontmaelen/
sonder behoorzijcke neersicheyt ghedaen
te hebben om tselue te belettē/ soo sy schul-
dich waren te doene/ om hennen eedt ende
dienst te volbrēngen.

34 Ende dat die van Antwerpen van o-
uer langhe hen in verscheyden manieren
hebben gethoout verbittert/ sonderlinge
om tseyt vander Inquisitien ^c ende zynre M.
Placcaten dien aengaende / hebbende te dier
oorsaken ende om te belletten dinnebrē-
ghen vandē Nieuwen Bisschop aldær/ groote
vervolghinghen ghedaen.

F I N I S.